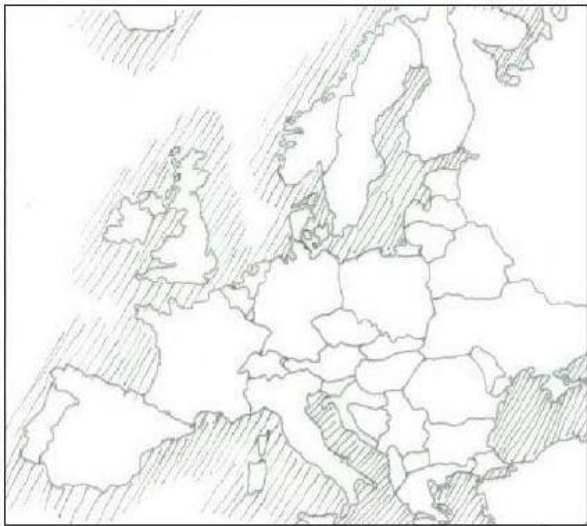

Zadanie 1. (5 pkt)

Na początku lat 90-tych XX w. zmieniła się mapa polityczna Europy. Na podstawie niżej podanych zdań rozpoznaj nowopowstałe państwa i wpisz odpowiadające im litery we właściwe kontury na załączonej mapie Europy

A. Państwo to powstało w wyniku zjednoczenia dwóch państw, które mocarstwa światowe utworzyły po II wojnie światowej.

Państwo:.....

B. Słabsze ekonomicznie państwo spośród dwóch, które powstały w 1993 r. w wyniku aksamitnej rewolucji z rozpadu państwa istniejącego od 1918 r.

Państwo:.....

C. Mniejsze od Polski państwo uważane w Europie za żywy relikw socjalizmu, ogłosiło niepodległość jako ostatnie z byłych republik ZSRR, do dziś faktycznie i formalnie silnie związane z Rosją.

Państwo:

D. Najlepiej rozwinięte gospodarczo państwo powstałe z rozpadu byłej Jugosławii, jako jedyne uniknęło wojny domowej w latach 90-tych XX w.

Państwo:.....

E. Państwo bałtyckie, które razem z Polską wstąpiło do Unii Europejskiej; ogłoszenie niepodległości przez to państwo rozpoczęło rozpad terytorialny ZSRR.

Państwo:

Zadanie 2. (2 pkt)

Podaj nazwę regionu, którego dotyczą wymienione wydarzenia związane z konfliktem rozgrywającym się na jego obszarze. Wymień strony tego konfliktu (państwa lub narody).

- a) powstanie OWP
- b) wojna sześciodniowa.
- c) wybuch intifady
- d) mapa drogowa..

Region.....

Strony konfliktu.....

Zadanie 3. (1 pkt)

OPEC zrzesza 10 państw – eksporterów ropy naftowej. Na spotkaniach przedstawicieli tych państw ustala się między innymi roczne limity wydobycia ropy dla każdego z członków OPEC. Przeczytaj uważnie poniższe stwierdzenia i zaznacz te, które właściwie określają główne cele państw zrzeszonych w OPEC.

- a) Ujednolicenie polityki w zakresie wydobycia ropy naftowej.
- b) Maksymalne zwiększenie wydobycia i eksportu ropy przez każdy kraj OPEC.
- c) Systematyczne ograniczenie eksportu ropy naftowej.
- d) Utrzymanie wysokich cen ropy na rynkach światowych.
- e) Koordynowanie wielkości importu w państwach kupujących ropę naftową.

Zadanie 4. (1 pkt)

Na obszarach konfliktowych często stacjonują wojska ONZ-tu (tak jak np. w strefie Wzgórz Golan). Przedstaw jedno z zadań, które wypełniają przebywające w strefach konfliktowych wojska ONZ, lub podaj przykład ich działań.

.....
.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Podaj po dwie konsekwencje (społeczne, polityczne, kulturowe lub gospodarcze) uchodźstwa:

a) dla kraju z którego uchodźcy uciekają,

- 1.
- 2.

b) dla kraju udzielającego im azylu.

- 1.
- 2.

Zadanie 6. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując obok informacji o konflikcie litery oznaczające miejsce, w którym on występuje (obszar lub państwo) oraz uczestniczące w nim zwaśnione strony. Wpisz litery oznaczające wyłącznie informacje wybrane z podanych pod tabelą.

Lp.	Informacje o konflikcie	Miejsce konfliktu	Strony konfliktu
1.	Naród biorący udział w konflikcie, był rozproszony po całym świecie do roku 1947, kiedy to decyzją ONZ, proklamowano utworzenie nowego państwa. W 1967 roku po tzw. „wojnie sześciodniowej” poszerzył swoje terytorium, przyłączając ziemie kilku sąsiednich krajów. Trwający nieustannie bunt na terenach okupowanych przynosi wielkie straty. Mimo rokowań pokojowych, w które włączają się największe mocarstwa i podpisaniu w Camp David w 1979 r. porozumienia, konflikt trwa nadal, wciąż w licznych zamachach i walkach giną ludzie.		
2.	Ten konflikt cechuje fanatyzm religijny i nieprzejednany stosunek protestantów do katolików. W licznych akcjach terrorystycznych ginie wiele niewinnych osób. Podczas tzw. „Krwawej niedzieli” zginęło wielu demonstrujących katolików. Zamieszki i uliczne walki powoduje coroczny marsz oranżystów organizowany na cześć zwycięstwa protestantów nad katolikami w XVIII w.		
3.	Jedną ze stron konfliktu jest naród zamieszkujący górzyście tereny Bliskiego Wschodu. Jego ziemie, na mocy traktatu w Lozannie w 1923 roku, rozdzielono pomiędzy 4 państwa. Od kilkudziesięciu lat prowadzi on wojnę partyzancką o uzyskanie własnego terytorium.		
4.	To najbardziej krwawy od zakończenia II wojny światowej, konflikt w Europie. Przyczyny konfliktu są złożone, należą do nich: różnicowanie religijne (mieszkają tu katolicy, wyznawcy prawosławia i islamu), różnicowanie etniczne, różnicowanie gospodarcze. Po II wojnie światowej państwo to stanowiło federację kilku narodów. Pogłębiające się antagonizmy i kryzys gospodarczy w latach 90 doprowadziły do rozpadu federacji i wybuchu krwawych i barbarzyńskich walk. Masowe czystki etniczne spowodowały interwencję wojsk NATO.		

Miejsce konfliktu (obszar, państwo):

a) Ruanda,	e) Jugosławia, Chorwacja, BiH	i) Kaszmir,
b) Timor Wschodni,	f) Kosowo,	j) Malwiny,
c) Irlandia Płn.,	g) Cypr,	k) Izrael.
d) Hiszpania,	h) Turcja, Irak, Syria, Iran,	

Strony konfliktu:

A. Kurdowie, państwa na terenie których Kurdowie mieszkają,	B. Żydzi, Palestyńczycy,
C. Serbowie, Chorwaci, Bośniacy,	D. Tutsi, Hutu,
E. Grecy, Turcy,	F. chrześcijanie, muzułmanie,
G. Pakistańczycy, Hindusi,	H. anglikanie, katolicy,
I. Argentyńczycy, Anglicy,	J. Baskowie, Kastyljczycy,

Zadanie 7. (3 pkt)

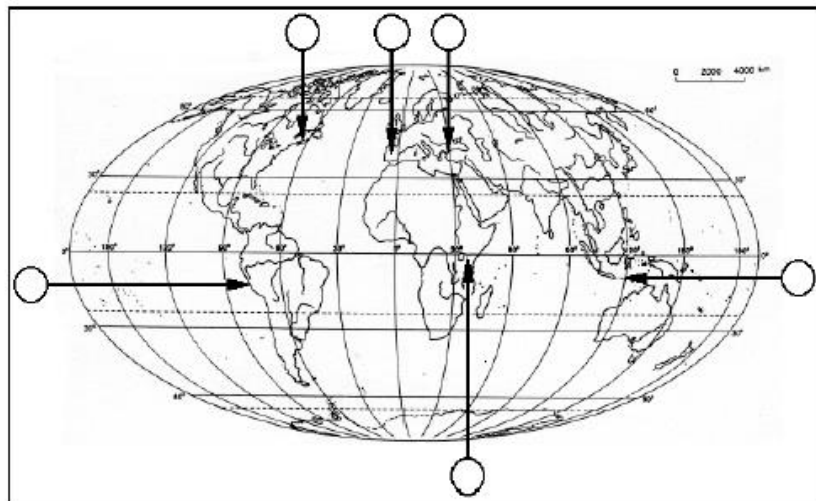
Wpisz w wyznaczone miejsca na mapie konturowej świata litery od A do F, którym przyporządkowano wybrane zamachy terrorystyczne na przełomie XX i XXI wieku.

Wybrane zamachy terrorystyczne:

- A. marzec 2004 roku - na pociąg podmiejski w Madrycie, którym jechali mieszkańcy pobliskich miejscowości do pracy,
 B. wrzesień 2001 roku - na wieżowce World Trade Center w Nowym Jorku,
 C. sierpień 1998 roku - na budynek ambasady USA w Nairobi,
 D. październik 2002 roku- na klub nocny w kurorcie turystycznym Bali,

E. listopad 2003 roku - na synagogi i konsulat brytyjski w Stambule,

F. marzec 2002 roku - wybuch samochodów pułapek przed budynkiem ambasady USA w Limie.

Zadanie 8. (4 pkt)

Opracowano na podstawie różnych źródeł.

Przyporządkuj podane charakterystyki właściwym organizacjom pozarządowym. Nazwy organizacji wybierz spośród podanych :

I. Międzynarodowy Czerwony Krzyż, II. Amnesty International, III. Survival International, IV. Światowy Fundusz na rzecz Przyrody, V. Lekarze bez Granic.

Liczba organizacji pozarządowych jest o jedną większa od liczby charakterystyk i nie podlega przyporządkowaniu.

A. Walczy o przestrzeganie praw człowieka, organizując światowe kampanie, np.: przeciwko karze śmierci, stosowaniu tortur. Jedną z form działania jest wysyłanie listów od osób prywatnych między innymi w obronie praw kobiet.

B. Powstała, aby opiekować się w czasie wojny rannymi chorymi i jeńcami, natomiast w czasie pokoju pomagać ofiarom klęsk żywiołowych, np.: trzęsień ziemi, powodzi, ofiarom wypadków, epidemii oraz prześladowań politycznych.

C. Podejmuje różnorodne działania na rzecz utrzymania odrębności kulturowej i zachowanie tradycji ludności plemiennej. Jednym z sukcesów tej organizacji jest zrezygnowanie z rajdów samochodowych w Gujanie Francuskiej na terenach zamieszkiwanych przez Indian.

D. Organizuje misje i werbuje wolontariuszy (lekarzy, pielęgniarki), aby nieść pomoc ludziom na terenach, na których występują epidemie chorób zakaźnych, działania wojenne. Pomaga także ofiarom trzęsień ziemi i uchodźcom.

Zadanie 9 (3 pkt.)

Podaj nazwy organizacji, z którymi Polska związana jest członkostwem lub współpracą, a których główne zadania zapisano poniżej:

- współpraca w celu utrzymania pokoju na świecie, koordynowanie współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach (np. żywienia, pomocy dzieciom itp.)

.....

- program „Partnerstwo dla pokoju” przewidujący współpracę polityczną i wojskową, powołany w celu zapewnienia krajom większego poczucia bezpieczeństwa

.....

- uaktywnienie wymiany handlowej w rejonie niektórych państw dawnego bloku socjalistycznego, znoszenie ceł i innych barier, wspólna polityka zabezpieczeń przed konkurencją z zewnątrz

.....

- utworzenie jednolitego organizmu gospodarczego ze swobodnym przepływem kapitału, siły roboczej, towarów; wspólna polityka pieniężna i fiskalna.

.....

Zadanie 10. (5 pkt)

Podkreśl w każdej z grup państwo, nie będące członkiem danej organizacji polityczno – gospodarczej.

1. OPEC – Organizacja Państw Eksportujących Ropę Naftową	ALGERIA, ARABIA S., IRAK, IRAN, JAPONIA
2. CEFTA – Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu	ALBANIA, CZECHY, POLSKA, RUMUNIA, WĘGRY
3. OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju	FRANCJA, JAPONIA, KANADA, PAKISTAN, POLSKA
4. WNP – Wspólnota Niepodległych Państw	BIALORUŚ, GRUZJA, MONGOLIA, ROSJA, UKRAINA
5. LPA – Liga Państw Arabskich	ALGERIA, EGIPT, INDIE, LIBIA, MAROKO

Zadanie 11. (3 pkt)

Do każdego z niżej podanych narodów dopisz nazwę państwa, w którym walczy on o uzyskanie niepodległości.

- Kurdowie -
- Palestyńczycy -
- Baskowie -

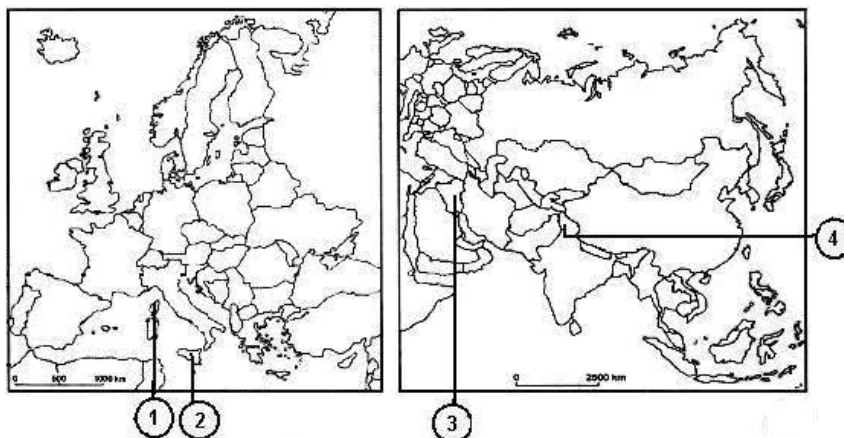
Zadanie 12. (2 pkt)

Wymień cztery państwa, które pojawiły się na mapie politycznej Europy w wyniku **przemian politycznych na tym kontynencie pod koniec XX wieku**.

-
-
-
-

Zadanie 13. (2 pkt)

Na mapie konturowej zaznaczono miejsca występowania wybranych konfliktów

Uzupełnij tabelę, przyporządkowując wybranym konfliktom odpowiedni numer **zaznaczony** na mapie oraz podając ich przyczyny.

Numer na mapie	Miejsce konfliktu	Przyczyny
	Korsyka	
	Irak	
	Kaszmir	

Zadanie 14. (3 pkt)

Podaj po dwa kraje sąsiadujące z Polską i spełniające podane niżej warunki:

a) należą do UE

1. 2.

b) są członkami NATO

1. 2.

c) należą do WNP

1. 2.

Zadanie 15. (1 pkt)

Od zakończenia II wojny światowej najczęściej konfliktów zbrojnych na świecie wybuchło w Afryce. Do najbardziej zaognionych konfliktów doszło w ostatnich latach XX wieku w Rwandzie, Somalii, Sudanie i Republice Kongo.

Na przykładzie wymienionych krajów podaj dwie przyczyny występowania konfliktów zbrojnych w Afryce.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 16. (1 pkt)

Zaznacz, wśród wymienionych, działanie podjęte przez ONZ lub jej Agendy.

A. Inwazja sił zbrojnych w Iraku w 2003 r.

B. Tworzenie „Listy dziedzictwa światowego”.

C. Nadzór nad wielkością wydobycia i kształtowaniem cen ropy naftowej.

D. Działania Czerwonego Krzyża w strefach konfliktów zbrojnych.

Zadanie 17 (1 pkt)

Spośród podanych w tabeli krajów, wymień trzy kraje położone nad Zatoką Perską, w których w końcu XX wieku miały miejsce konflikty zbrojne z sąsiadami.

1., 2., 3.

Tabela: Wydobycie ropy naftowej na Bliskim Wschodzie w 2002 r.

Lp.	Kraj	Wielkość wydobycia w mln ton	Udział w światowym wydobyciu w %
1.	Arabia Saudyjska	394	12,3
2.	Iran	181	5,5
3.	Irak	115	3,6
4.	Kuwejt	101	3,1
5.	Zjednoczone Emiraty Arabskie	99	3,0
6.	Libia	66	2,0
7.	Egipt	41	1,3
8.	Katar	33	1,0
Razem		1030	31,8
Świat		3329	100,0

Zadanie 18. (3 pkt)

Wiele państw „bogatej Północy” obawia się zamachów terrorystycznych, podobnych do tych, jakie wydarzyły się po 2000 r. w Stanach Zjednoczonych, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii.

a) Podaj dwa przykłady skutków gospodarczych dla krajów „bogatej Północy” spowodowanych zamachami terrorystycznymi w tych krajach.

1.

.....

2.

.....

b) Zaproponuj dwa pokojowe działania na skalę międzynarodową, które przyczyniłyby się do zmniejszenia zagrożenia terroryzmem.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 19. (2 pkt)

Przyporządkuj wymienionym w tabeli organizacjom po jednej z podanych cech odnoszących się do celów, zadań lub osiągnięć tych organizacji.

1. Jest to porozumienie o wolnym handlu podpisane w 1994 roku przez USA, Meksyk i Kanadę.

2. Największym jej osiągnięciem jest „zielona rewolucja” przeprowadzona m.in. w Indiach.
3. Kontroluje ceny, handel i wielkość wydobycia ropy naftowej krajów członkowskich.
4. Głównym celem jest współpraca polityczna i gospodarcza państw Afryki.
5. Koordynuje politykę celną i ustala wspólne zasady w międzynarodowym handlu na świecie.

Zadanie 20. (2 pkt)

Początek XXI wieku przyniósł światu falę ataków terrorystycznych. Poniżej podano przykłady miejsc, w których one wystąpiły.

- 11.09.2001 r. – Nowy Jork i Waszyngton
- 11.03.2004 r. – Madryt
- 07.07.2005 r. – Londyn
- 23.07.2005 r. – Szarm el-Szejk – Egipt

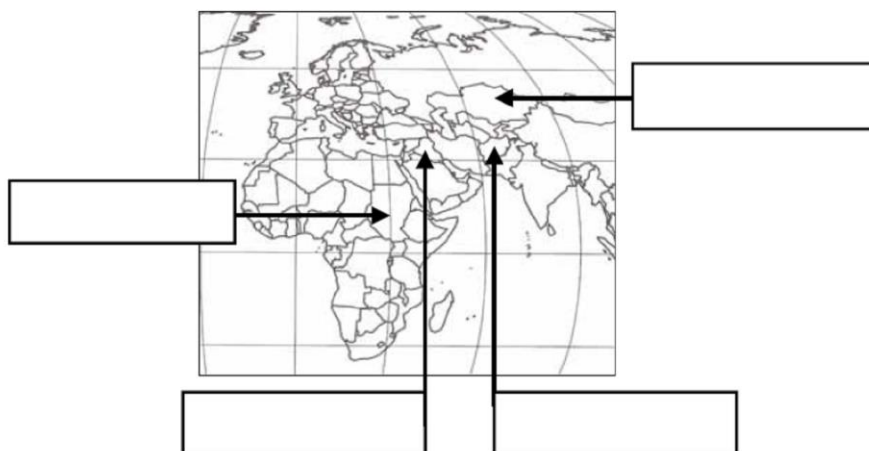
Wymień cztery konsekwencje ekonomiczne lub polityczne ataków terrorystycznych dla krajów, w których miały one miejsce.

1.
2.
3.
4.

Zadanie 21. (1 pkt)

Polscy żołnierze zaangażowani zostali w zbrojne działania na terenie Iraku i Afganistanu.

Zapisz we właściwych ramkach nazwy państw Afganistan oraz Irak tak, aby strzałki wskazywały położenie tych krajów.

Zadanie 22 (2 pkt)

Nazwij miejsce i podaj dwie przyczyny konfliktu zbrojnego w Afryce, który wystąpił w ostatnich latach XX lub na początku XXI wieku.

Miejsce konfliktu:.....

Przyczyny:

1.
2.

Zadanie 23 (2 pkt)

Organizacjom terrorystycznym (A – E) przyporządkuj ich określenia (1 – 5).

- A) Irlandzka Republikańska Armia
B) Kraj Basków i Wolność (ETA)

- C) HAMAS
D) Al-Kaida

- E) Zbrojne Siły Islamskie

A B C

- 1) organizacja fundamentalistów palestyńskich
- 2) organizacja Osamy bin Ladena, zwana również „międzynarodówką terrorystów”
- 3) organizacja separatystyczno – narodowa w Hiszpanii i Francji
- 4) organizacja działająca w Algierii, dążąca do obalenia świeckich władz i wprowadzenia państwa religijnego
- 5) organizacja zbrojna katolików w Irlandii Północnej

D E

Zadanie 24 (2 pkt)

W tabeli podano informacje dotyczące narodów nieposiadających suwerennych państw.

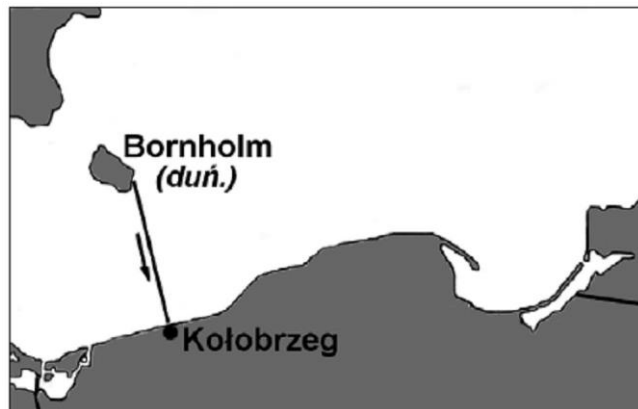
Obok każdego opisu wpisz nazwę narodu, którego dotyczy ten opis.

Opis	Naród
Naród arabski zamieszkujący Izrael i sąsiednie państwa. Czynnie przeciwstawiał się osadnictwu żydowskiemu. W 1964 r. z inicjatywy Ligi Arabskiej powstało OWP – organizacja, którą dziesięć lat później uznano za jedynego reprezentanta tego narodu.	
Naród zamieszkujący północną część obszaru Kaukazu. W 1991 roku proklamował powstanie niepodległej republiki, skutkiem czego było wkroczenie wojsk rosyjskich i wybuch krwawych walk.	
Naród mieszkający po obu stronach Pirenejów na terenach dzisiejszej Hiszpanii i Francji. W 1959 roku powstała ETA – tajna, separatystyczna organizacja walcząca o niezależność tego narodu.	

Zadanie 25 (1 pkt)

Na rysunku przedstawiono trasę statku płynącego z Bornholmu do Kołobrzegu.
Podkreśl dwa obszary morskie, przez które płyne statek z Bornholmu do Kołobrzegu.

- A. Polskie morze terytorialne
- B. Polskie wody wewnętrzne
- C. Wyłączna strefa ekonomiczna Polski

Zadanie 26. (1 pkt)

Zaznacz nazwę kraju, w którym stroną współczesnego konfliktu etniczno-**politycznego** stała się ludność albańska.

- A. Turcja
- B. Serbia
- C. Rosja
- D. Grecja

Zadanie 27. (2 pkt)

Na mapie literami od A do E, zaznaczono wybrane kraje Unii Europejskiej.

Na podstawie opisów rozpoznaj trzy kraje UE spośród pięciu oznaczonych na mapie literami od A do E. Obok każdego z opisów podaj nazwę kraju oraz literę, którą jest on **oznaczony na mapie**.

• Jeden z dwóch krajów przyjętych do Unii Europejskiej w 2007 roku. Ważną rolę w gospodarce kraju odgrywa turystyka. Większość ludności wyznaje prawosławie.

Kraj Oznaczenie na mapie

• Kraj UE o najniższej gęstości zaludnienia, dużej lesistości, wysokim odsetku internautów wśród ludności. Jest eksporterem papieru, produktów przemysłu drzewnego i sprzętu telekomunikacyjnego.

Kraj Oznaczenie na mapie

• Kraj o największej powierzchni wśród państw UE, wyróżniający się dobrze rozwiniętym rolnictwem, ważną rolę w jego gospodarce odgrywa turystyka międzynarodowa. Jest to najliczniej odwiedzany przez turystów kraj Europy.

Kraj Oznaczenie na mapie

Zadanie 28. (2 pkt)

Organizacje pozarządowe są ważnym partnerem rządów i samorządów terytorialnych w rozwiązywaniu problemów, dotyczących spraw lokalnych i ogólnościowych.

a) Podaj cechę organizacji pozarządowych, która odróżnia ich działalność od innych **organizacji** funkcjonujących na świecie.

.....

b) Podaj dwie nazwy organizacji pozarządowych, wybierając je spośród podanych poniżej.

ONZ, Czerwony Krzyż, FAO, Greenpeace, Grupa Wyszehradzka

Zadanie 29 (2 pkt)

Uzupełnij poniższą tabelę, podając nazwy państw, stanowiących strony konfliktów **zbrojnych lub sporów terytorialnych oraz litery, którymi oznaczono na mapie obszary** ich występowania.

Podział polityczny według stanu na 31.12.2007 r.

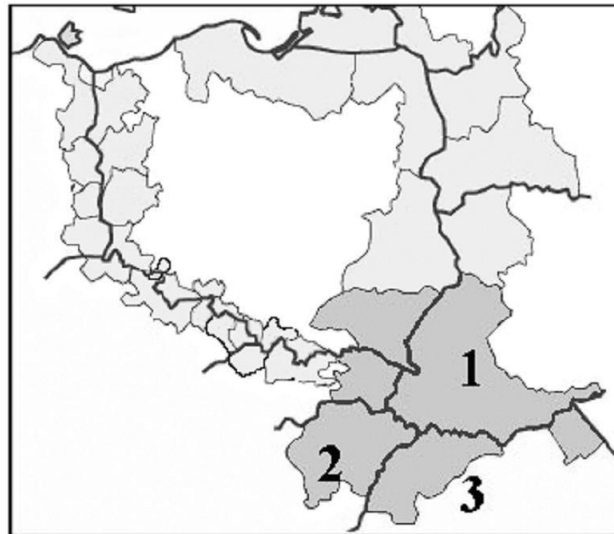
Obszar konfliktu/sporu	Nazwy krajów stanowiących strony konfliktu
Kaszmir	
Kuryle	

Zadanie 30 (1 pkt)

Na mapie przedstawiono euroregiony położone wzdłuż granic Polski w 2001 roku.

Uzupełnij tabelę dotyczącą euroregionu Karpaty, wpisując nazwy oznaczonych liczbami państw oraz ich stolic.

Oznaczenie na mapie	Nazwa państwa	Nazwa Stolicy
1		
2		
3		

Zadanie 31. (2 pkt)

Wojna w Darfurze objęła pogranicze z Czadem i Republiką Środkowoafrykańską, grożąc wybuchem regionalnego konfliktu.

a) Podaj nazwę kraju, którego częścią **jest Darfur**.

b) Wymień dwa społeczne następstwa konfliktu w Darfurze dla ludności tego regionu lub ludności krajów bezpośrednio graniczących z Darfurem.

1.

2.

Zadanie 32 (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując cechy położenia geopolitycznego Polski i jego konsekwencje.

Położenie Polski	Cechy położenia	Konsekwencje
Względem potęg gospodarczo-politycznych Europy.		Korzyści wynikające z tranzytu.
W stosunku do granic zewnętrznych Unii Europejskiej.		
W odniesieniu do kręgów kulturowych Europy.	Na granicy kultur: wschodnio- i zachodnioeuropejskiej.	

Na podstawie: *Gazeta Wyborcza*, 16 listopada 2007

Zadanie 32. (2 pkt)

Na mapie konturowej zaznaczono literami A – E wybrane kraje w Europie.

Wpisz do tabeli oznaczenia literowe i nazwy czterech państw które powstały jako samodzielne państwa po 1989 roku

Oznaczenie na mapie	Nazwa państwa

Zadanie 33. (1 pkt)

Kurdowie nie posiadają własnego państwa. Największe skupisko Kurdów znajduje się w górzystej krainie zwanej Kurdystanem.

Spośród podanych wybierz trzy państwa, na obszarze których znajduje się terytorium **Kurdystanu**.

Arabia Saudyjska, Irak, Izrael, Indie, Iran, Tajlandia, Turcja

1.,
2., 3.

Zadanie 34 (2 pkt)

Podanym w tabeli organizacjom przyporządkuj części świata, w których są położone państwa, należące do tych organizacji.

Afryka, Australia, Ameryka Południowa, Ameryka Północna, Azja, Europa

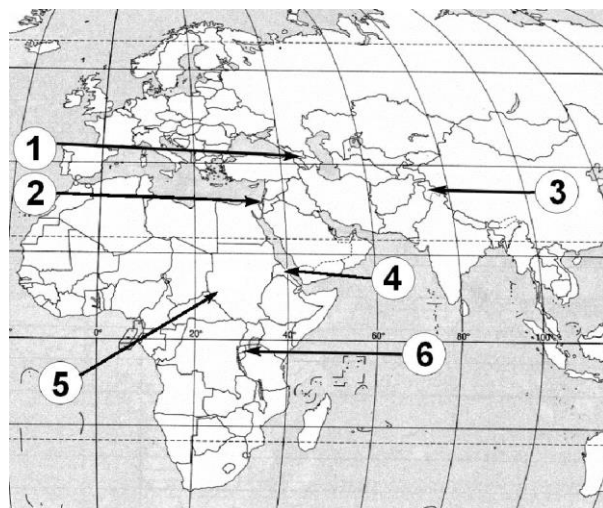
Organizacja	Części świata
NAFTA	
OPEC	1. 2. 3.

Zadanie 35 (2 pkt)

Na mapie zaznaczono miejsca wybranych konfliktów.

Uzupełnij tabelę, wpisując numer, którym oznaczono na mapie miejsce występowania **danego konfliktu**.

Konflikt	Numer na mapie
Konflikt w strefie Gazy	
Wojna między plemionami Tutsi i Hutu	
Wojna domowa w Darfurze	

Zadanie 36. (2 pkt)

Wymień cztery przyczyny konfliktów zbrojnych w Afryce.

1.
2.
3.
4.

Zadanie 37 (2 pkt)

Wpisz numer, którym oznaczono na mapie miejsce występowania danego konfliktu.

Konflikt w Osetii Południowej Konflikt między Syngalezami i Tamilami

Zadanie 38

Na mapie zaznaczono wybrane państwa w Afryce.

Na podstawie: www.d-maps.com

W tabeli przedstawiono informacje dotyczące konfliktów, które wystąpiły w ostatnich latach w dwóch spośród trzech państw zaznaczonych na mapie.

Wpisz do tabeli nazwy tych państw oraz numery, którymi je oznaczono na mapie.

Opis konfliktu	Skutek konfliktu	Nazwa państwa	Numer na mapie
Walki zbrojne między grupami ludności na tle religijnym oraz ekonomicznym o dostęp do złóż ropy naftowej.	Powstanie nowego państwa w 2012 r. w wyniku wyodrębnienia się z już istniejącego.		
Wojna domowa w jednym z najbogatszych krajów Afryki, zapoczątkowana protestami przeciwko długoletnim rządów dyktatora.	Zmiana władzy politycznej w państwie.		

Zadanie 39

Dopasuj do wymienionych konfliktów odpowiednie opisy przyczyn. W tym celu zaznacz w tabeli właściwe litery.

Lp.	Konflikt	Oznaczenia literowe przyczyn			
1.	między Turcją a Irakiem i Syrią	A	B	C	D
2.	w Somalii	A	B	C	D
3.	arabsko-izraelski	A	B	C	D

- A. Różnice religijne i powstanie państwa żydowskiego na terytorium palestyńskim.
 B. Spór o zasoby naturalne.
 C. Zbrojne dążenie rewolucjonistów do przejęcia władzy oraz działalność mafii narkotykowej.
 D. Ogromne zróżnicowanie etniczne, walki plemienne.

Zadanie 40

Na mapie zaznaczono regiony, w których trwają konflikty mające podobną przyczynę.

Na podstawie: <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/1431-06.htm>
[dostęp: 16.06.2016]

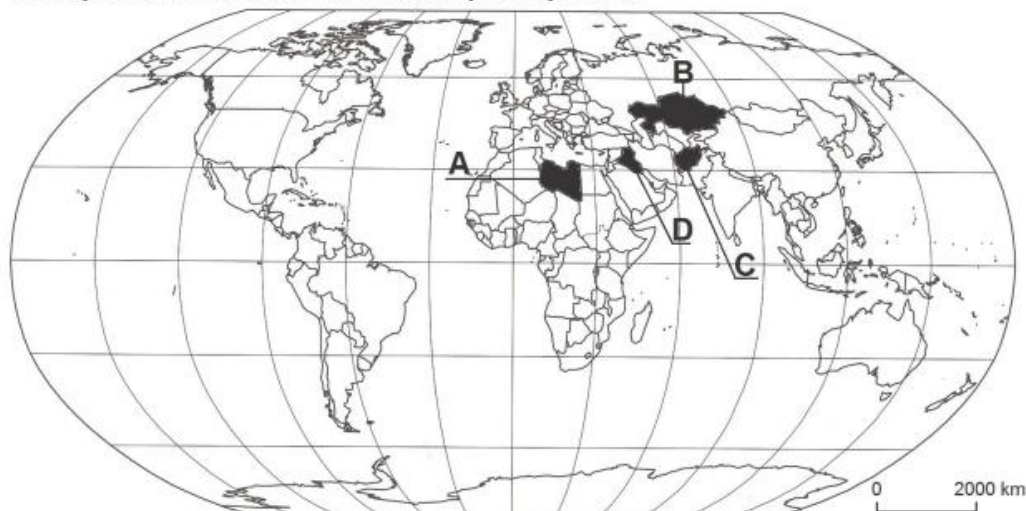
Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Główną przyczyną konfliktów w regionach zaznaczonych na mapie jest dążenie

- A. jednej ze stron konfliktu do zawładnięcia obszarów o dużych zasobach ropy naftowej.
- B. liczebnie dominującej grupy etnicznej do narzucenia pozostałym grupom własnej religii.
- C. kilku zwalczających się grup etnicznych do przejęcia władzy w regionie.
- D. zamieszkującej je ludności do utworzenia własnego państwa.

Zadanie 41

Na mapie literami od A do D oznaczono wybrane państwa.

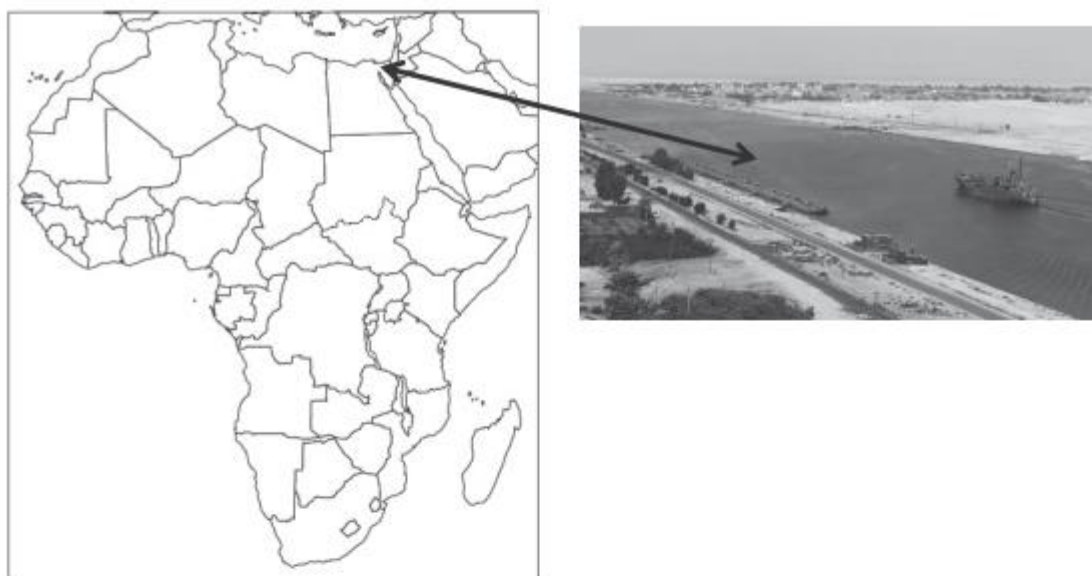
Na podstawie: *Atlas geograficzny świata*, Warszawa 2012.

Wymień nazwy dwóch państw spośród zaznaczonych na mapie, w których stacjonowały oddziały wojska polskiego w ramach działań NATO. Podaj dla każdego z państw literę, którą oznaczono jego położenie na mapie.

Nazwa państwa	Położenie państwa na mapie (wpisz literę)

Zadanie 42

Na mapie wskazano położenie geograficzne przedstawionego na fotografii Kanalu Sueskiego.

Na podstawie: *Atlas geograficzny świata*, Warszawa 2013; www.geoinzynieria.inzynieria.com

a) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Największe utrudnienia dla ruchu statków płynących przez Morze Czerwone i Kanał Sueski, to

- A. wysoki stopień zasolenia Morza Czerwonego i wysokie pływy.
- B. zagrożenie atakami ze strony piratów i zagrożenie konfliktami zbrojnymi w regionie.
- C. występowanie silnych prądów morskich i liczne płycizny na szlaku morskim prowadzącym przez Morze Czerwone.
- D. spory między Arabią Saudyjską a Egiptem o kontrolę przewozów towarowych przez Morze Czerwone i Kanał Sueski.

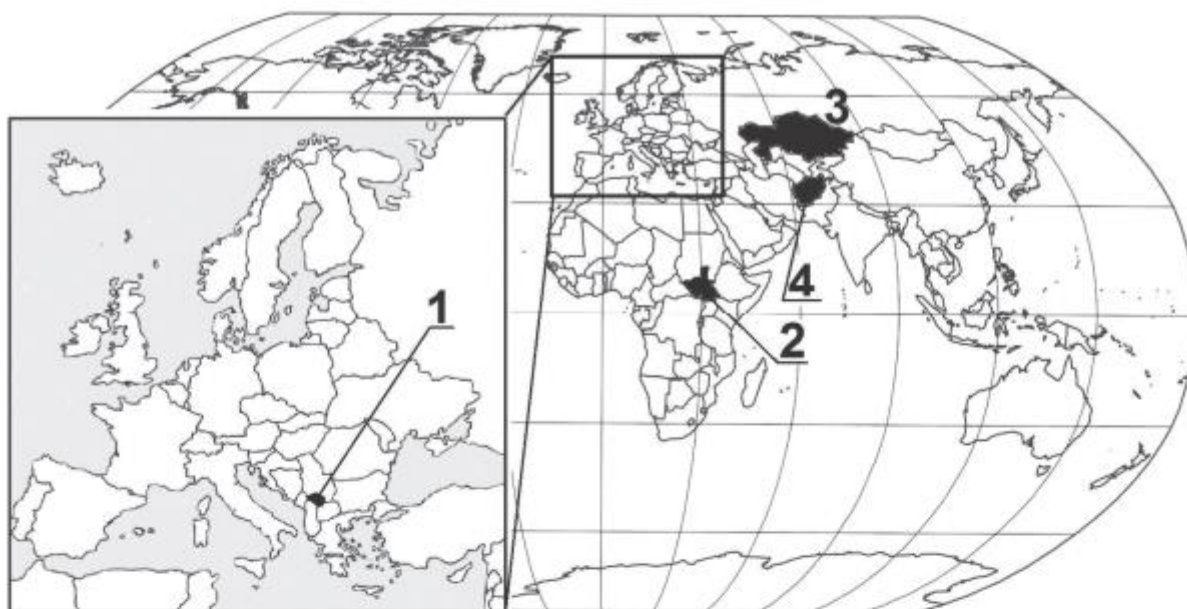
b) Wykaż, podając dwa argumenty, że Kanał Sueski ma duże znaczenie dla gospodarki świata.

1.

2.

Zadanie 43

Na mapie numerami od 1 do 4 oznaczono wybrane państwa świata.

Na podstawie: *Atlas geograficzny świata. Liceum*, Wrocław 2012.

Poniżej podano wybrane informacje o niektórych państwach świata.

Dobierz do podanych informacji tylko te państwa spośród oznaczonych numerami na mapie, do których te informacje się odnoszą. Wpisz obok informacji o każdym państwie jego nazwę oraz numer oznaczający położenie państwa na mapie.

Informacje o państwie		Nazwa państwa	Numer na mapie
A.	Państwo, w którym większość ludności wyznaje islam. Wydzielone zostało z innego państwa w konsekwencji długoletniego konfliktu i działań zbrojnych. Nie jest uznawane przez wszystkie państwa świata.		
B.	Państwo, które powstało nie w wyniku działań zbrojnych, ale zostało proklamowane w warunkach pokojowych. Kilka lat po uzyskaniu suwerenności podjęto decyzję o przeniesieniu stolicy państwa.		
C.	Państwo, w którym liczebnie przeważają chrześcijanie. Pomimo uzyskania suwerenności sytuacja polityczna się nie ustabilizowała, do czego przyczyniają się spory o przygraniczne regiony naftowe.		

Zadanie 44

Na mapie politycznej Europy oznaczono numerami od 1 do 4 wybrane państwa.

Na podstawie: www.d-maps.com

Poniżej opisano główne cele dwóch organizacji międzynarodowych mających swoje siedziby w Brukseli. Do tych organizacji należą niektóre z zaznaczonych na mapie państw.

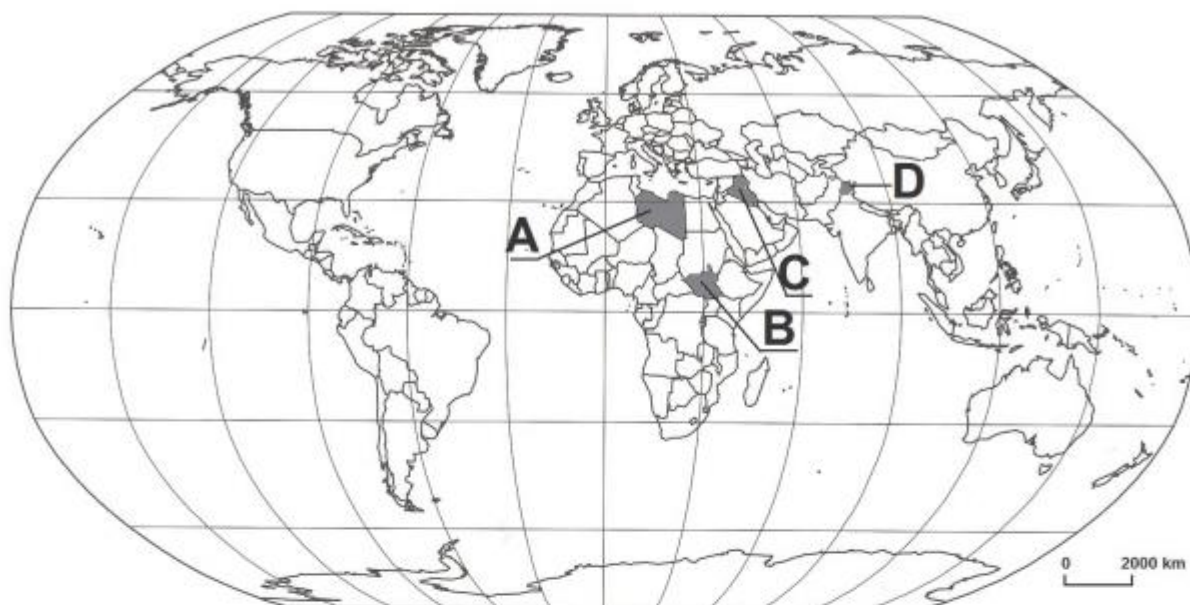
- A. Ta organizacja zrzesza państwa europejskie, a jej celem jest rozwój ekonomiczny i społeczny państw członkowskich poprzez współpracę gospodarczą, likwidowanie barier w obrocie handlowym, swobodę przepływu osób oraz wprowadzenie jednolitych norm prawnych.
- B. Celem tej organizacji jest zapewnienie wolności i bezpieczeństwa swoim członkom poprzez wzajemne wsparcie militarne w sytuacji zagrożenia ze strony państw spoza sojuszu. Do tej organizacji należą również państwa pozaeuropejskie.

Wpisz numer i nazwę państwa wybranego spośród oznaczonych na mapie numerami od 1 do 4 i należącego do obu organizacji międzynarodowych, których główne cele opisano powyżej.

Numer na mapie, nazwa państwa

Zadanie 45

Na mapie zaznaczono wybrane obszary współczesnych konfliktów.

Na podstawie: *Atlas geograficzny. Polska, kontynenty, świat*, Wrocław 2012.

Poniżej opisano wybrane konflikty, których obszary występowania znajdują się wśród zaznaczonych na mapie.

1. Terytorialny konflikt trwa na tym obszarze od uzyskania niepodległości przez byłą kolonię brytyjską, stanowiącą obecnie stronę konfliktu. Kraje toczące ze sobą spór posiadają broń jądrową, co stanowi zagrożenie dla stabilności politycznej całego regionu.
2. Jedną z przyczyn zbrojnej zewnętrznej interwencji w tym kraju stało się udzielenie przez jego rząd wsparcia politycznego i logistycznego terrorystom w trakcie przygotowania ataku terrorystycznego na Stany Zjednoczone (11 września 2001 r.) oraz zaangażowanie tego kraju w produkcję broni masowego rażenia.
3. Na początku drugiej dekady XXI w. powstało nowe państwo w wyniku najdłuższej w tym regionie wojny domowej o genezie etniczno-religijnej. Wydzielenie nowego państwa nie przyniosło jednak rozwiązania konfliktu.

Zaznacz w tabeli obok każdego numeru, którym oznaczono opis konfliktu, literę wskazującą na mapie obszar jego występowania.

Opis konfliktu	Obszar na mapie			
1.	A	B	C	D
2.	A	B	C	D
3.	A	B	C	D

PODZIAŁ TERYTORIALNY ŚWIATA

1. Państwem nazywamy określoną jednostkę posiadającą własne terytorium ograniczone granicami państwowymi, zamieszkiwaną przez ludność i posiadającą suwerenną władzę państwową.

2. Czyli możemy wyróżnić 3 wyznaczniki państwowości:

- ludność o wspólnych losach dziejowych odczuwającą jakąś więź
- terytorium, na którym ta ludność zamieszkuje
- suwerenną władzę państwową

3. Czy te czynniki naprawdę decydują o tym, że jakieś państwo istnieje na mapie?

a) może istnieć taka sytuacja, że wszystkie elementy państwowości są zachowane a mimo to państwo nie ma prawa bytu np. Czeczenia. Okazuje się, że jest jeszcze jeden element, który we współczesnych czasach odgrywa bardzo ważną rolę – jest to uznanie przez inne państwa. Innym przykładem może być ogłoszenie przez 3 Amerykanów Republiki Minerwa na jednej z wysepek Pacyfiku (z trzyosobowym rządem i trzyosobową ludnością...).

b) Może być również tak, że któryś z podstawowych wyznaczników państwowości nie jest zachowany a mimo to państwo istnieje np. Polska w czasie II wojny światowej (bez terytorium), Polska po II wojnie (bez suwerennej władzy), małe wyspy na Pacyfiku opuszczone wskutek jakiegoś kataklizmu. Widać więc, że jest to definicja dosyć płynna.

4. Obecnie na świecie jest około 198 niepodległych państw.

5. Terytorium państwa:

a) obszar lądowy ograniczony granicami państwowymi (naturalnymi np. góry, rzeki lub sztucznymi np. wzdłuż równoleżników, czy południków – wystarczy popatrzeć na pn granicę Polski albo na granice państw afrykańskich). Wszystko co znajduje się w obrębie granic podlega władzom ustawodawczym, wykonawczym i sądowniczym państwa. W głąb Ziemi do państwa należy wszystko co znajduje się do możliwości technologicznych państwa (*tak głęboko jak możemy się dokopać*)

b) wody wewnętrzne, takie jak zalewy i zatoki (zatoki tylko jeżeli ich rozpiętość nie przekracza 24 mil morskich np. Zatoka Pucka, chyba że są to zatoki historyczne np. Morze Białe – przez wieki należało do Rosji i nikt nie rości sobie do niego praw

c) przylegający do wybrzeża pas mórz terytorialnych, ustalony na Konwencji Praw Morza (Genewa 1982) na 12 mil morskich (1 mila morska = 1852 metry). Na tym terytorium państwo pełni niepodzielną władzę, reguluje sprawy związane z żegluga, rybołówstwem, bezpieczeństwem państwa, ochroną środowiska. Statkom innych państw przysługuje prawo nieszkodliwego przepływu. Podlegają one jurysdykcji administracyjnej, karnej i cywilnej państwa nadbrzeżnego

d) przestrzeń powietrzna nad terytorium lądowym i morskim

e) pokłady statków i samolotów, pływających i latających pod banderą danego państwa.

6. Pod tym pojęciem na świecie jest 198 (?) państw (jeżeli uznamy Tajwan za niepodległe państwo. W innym wypadku 197)

W Europie – 43, w Azji – 48, w Afryce – 55 (uznając Saharę Zachodnią), w Ameryce Pd – 12, w Ameryce Pn i Środkowej – 24 oraz w Oceanii – 16

7. Każde państwo spełnia funkcje:

a) wewnętrzne: działalność administracyjna, gospodarcza, kulturalna i wychowawcza. Ważnym elementem tej funkcji jest zachowanie porządku – zajmują się tym takie organy jak: wojsko, policja, wymiar sprawiedliwości

b) zewnętrzne: polegają na organizowaniu stosunków z innymi państwami oraz obroną państwa na wypadek agresji z zewnątrz. Pełnieniem tej funkcji zajmują się przede wszystkim służby dyplomatyczne oraz wojsko.

8. Państwa na świecie są zróżnicowane przede wszystkim pod względem wielkości.

Ponad 54% powierzchni świata zajmuje 10 państw. Są to: Rosja, Kanada, Chiny, USA, Brazylia, Australia, Indie, Argentyna, Kazachstan i Sudan

9. Do najmniejszych państw świata zaliczamy: Watykan (44 ha), Monako (1,6km²), Nauru, Tuvalu, San Marino, Liechtenstein. Należy pamiętać, że małe państwa mają duże problemy z dużymi sąsiadami muszą więc szukać jakichś rozwiązań. Przykładem jest San Marino, które do tego jest enklawą – w 1862 roku podpisało unię celną i traktat o współpracy z Włochami.

10. W tematyce terytorium państwa nie należy zapominać o enklawach – jest to terytorium państwa lub jego część ze wszystkich stron otoczona przez terytorium lądowe innego państwa. Najlepszymi przykładami enklawy są: San

Marino, Watykan, Alaska, Obwód Kaliningradzki. Należy zwrócić uwagę, że sprawowanie rządów w tych oderwanych jednostkach jest utrudnione, czego najlepszym dowodem są ostatnie problemy Obwodu Kaliningradzkiego.

11. Podział polityczny mórz i oceanów:

Obszary morskie dzielimy na:

- a) wody terytorialne danego państwa (morskie wody wewnętrzne, czyli zatoki, których rozwarcie nie przekracza 24 mil morskich i zatoki historyczne, oraz morza terytorialne – było przy terytorium państwa
- b) morza otwarte – są to wody morskie znajdujące się poza granicami morza terytorialnego. Obowiązującą tu zasadą jest swoboda korzystania z bogactw oraz wolność żeglugi, układania przewodów komunikacyjnych, rurociągów oraz przelotu ponad nimi i badań naukowych. Surowce mineralne, które znajdują się na tym obszarze należą do dziedzictwa ludzkości. Prawdą jest jednak, że każde państwo otrzymało „skrawek” dna – Polska na Pacyfiku. W dalekiej przyszłości nasi potomkowie będą mogli z tej działki wydobywać rudy manganowe, które się tam znajdują.
- c) Cieśniny i kanały o znaczeniu międzynarodowym. Na tych akwenach na ogół nie pobiera się opłat za korzystanie z cieśnin (okręty wojenne podlegają odrębnym przepisom). W kanałach: Sueskim (własność Egiptu), Panamskim (własność Panamy) i Kilońskim (Niemcy) obowiązuje wolność żeglugi.

12. Przestrzeń powietrzna, kosmiczna i podział polityczny nieba

a) na podstawie traktatu z 1967 roku Kosmos należy do wszystkich państw. Wszystkim państwom wolno go badać i jednakowo (po równi) wykorzystywać. Nie wolno go zawłaszczać (*czyli wszystkie działki na Księżycu czy innych ciałach niebieskich są niezgodne z prawem i jest to bujda*) ani umieszczać tu obiektów mogących zagrażać światu (*czyli Amerykanie przeginali np. ze swoim programem gwiazdnych wojen – cóż prawo silniejszego...*)

b) w kosmosie panuje prawo międzynarodowe, łącznie z Kartą Narodów Zjednoczonych

c) w kosmosie obowiązują 3 zasady:

- wolności kosmosu – poznawanie i wykorzystywanie kosmosu i ciał niebieskich powinno być dokonywane dla dobra i w interesie wszystkich krajów (np. Stacja kosmiczna Alfa)
- niezawłaszczalności kosmosu – nie może należeć do żadnego państwa · przestrzeń kosmiczna i ciała niebieskie mogą być wykorzystywane wyłącznie do celów pokojowych

d) przestrzeń powietrzna – znajduje się nad terytorium danego państwa – przelot samolotów innych państw nad tym terenem wymaga umów międzynarodowych. Oczywiście nie dotyczy to silniejszych – USA mają takie samoloty szpiegowskie, które latają na zbyt wysokich pułapach by kraje mogły wyegzekwować swoje prawa, czy je zestrzelić. Podczas lotu samoloty, ich załogi i ładunki podlegają prawu i władzy swojego państwa

e) z przestrzenią powietrzną jest pewien problem – nie wiadomo gdzie ona się kończy a gdzie zaczyna kosmos. Naukowcy spierają się o to po dziś dzień. Ogólnie mówi się, że przestrzeń ta sięga po górną granicę atmosfery – tzn. gdzie? Przykładem nieporozumień powstających w tej kwestii są państwa okołorównikowe. Wszystkie należą do krajów słabo rozwiniętych gospodarczo – czytaj biednych. Tymczasem wszystkie satelity geostacjonarne rozmieszczone są dokładnie nad równikiem i należą oczywiście do krajów wysoko rozwiniętych. Nic więc dziwnego, że kraje równikowe uważają to za naruszenie ich przestrzeni powietrznej. Niestety nic nie mogą w tej kwestii zrobić. Gdyby podano zasięg przestrzeni powietrznej nie byłoby takich konfliktów.

13. Podział Antarktydy i ziem niczych na Konferencji waszyngtońskiej w 1959 roku przedstawiciele 12 państw – uczestników Międzynarodowego Roku Geofizycznego (w tym USA, ZSRR i WB) podpisali układ na mocy którego:

- obszar Antarktydy i Antarktyki może być wykorzystywany wyłącznie do celów pokojowych
- zakazano zakładania tu baz wojskowych, prób z bronią jądrową
- ustalono też zasady współpracy międzynarodowej w badaniach na terenie Antarktyki (kilka słów o naszych bazach naukowych)

14. Strefy ekonomiczne – dotyczą one terytoriów wodnych. Konwencja ustaliła szerokość stref ekonomicznych (gł. chodzi o rybołówstwo) na 24 mile morskie poza zasięgiem mórz terytorialnych ale niektóre państwa samowolnie zmieniły ich zasięg do 200 mil morskich i egzekwują twardo swoje prawa na tych akwenach np. USA, Islandia.

Europa polityczna

1. Najmłodszy kraj – Kosowo – Prisztina
Czarnogóra – Podgorica
2. Największy powierzchniowo Ukraina 603 tys km² (Rosja)
3. Najmniejszy powierzchniowo Watykan
4. Najludniejszy Niemcy 82 mln (Rosja)
5. Najmniej zaludniony San Marino 30 tys (Watykan)
6. **Kraje UE** 28 krajów , najmłodsze Chorwacja (2013), Rumunia, Bułgaria (2007), najstarsze: Francja, Belgia, Holandia, Luksemburg, Włochy i RFN
7. **Kraje stowarzyszone z UE** (podpisany układ stowarzyszeniowy): Albania, Bośnia i Hercegowina, Islandia, Macedonia, Serbia, Turcja
8. **Kandydaci do UE**: Albania, Islandia, Macedonia, Serbia
9. **Partnerstwo Wschodnie** zakłada zacieśnienie współpracy z:
Białorusią, Ukrainą, Mołdawią, Gruzją, Azerbejdżanem i Armenią. Głównym twórcą inicjatywy jest Polska, popierana przez Szwecję. Przejawem realizacji projektu mają być preferencje handlowe, ułatwienia wizowe i programy pomocowe. W zamiarach polskiego rządu w dłuższej perspektywie *Partnerstwo Wschodnie* ma przygotować objęte nim państwa do akcesji (2008)
10. **Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu** (CEFTA) członkowie obecnie: Macedonia, Albania, Bośnia i Hercegowina, Mołdawia, Czarnogóra, Serbia, Kosowo
11. **Trójkąt Wyszehradzki**: Polska, Czechy, Słowacja, Węgry
Co pół roku odbywają się spotkania premierów (przeważnie: czerwiec i grudzień), a co roku spotkania prezydentów (najczęściej wrzesień) i przewodniczących parlamentów (czerwiec).
12. **Trójkąt Weimarski** właśc. *Komitet Wspierania Współpracy Francusko-Niemiecko-Polskiej* – organizacja powołana przez ministrów spraw zagranicznych trzech państw europejskich: Polski, Niemiec i Francji
13. **Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego** (ang. *Union for the Mediterranean*, fr. *Union pour la Méditerranée*), wspólnota państw członkowskich Unii Europejskiej i państw położonych nad Morzem Śródziemnym, powołana oficjalnie w czasie konferencji w Paryżu w dniach 13-14 lipca 2008. Siedziba: Barcelona. W skład Unii na rzecz Regionu Morza Śródziemnego weszło 43 członków; 27 państw członkowskich UE oraz Albania, Algieria, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Czarnogóra, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Maroko, Mauretania, Monako, Autonomia Palestyńska, Syria, Tunezja, Turcja. Nowy organizm liczyć będzie 800 mln mieszkańców.
14. **Kraje socjalistyczne**: kraje bloku wschodniego należące do RWPG
15. **Republiki bałtyckie** – Litwa, Łotwa, Estonia
16. **Wspólnota Niepodległych Państw**. Zrzesza większość (bez republik bałtyckich i Gruzji) byłych republik Związku Radzieckiego. Zajmuje się m.in. współpracą polityczną, gospodarczą i problemami bezpieczeństwa międzynarodowego.
17. **ZBIR** - Związek Białorusi i Rosji
18. **Królestwa Europy**:
a) Hiszpania Król Filip VI Burbon
b) WB Elżbieta II

- c) Szwecja Karol XVI Gustaw
- d) Norwegia Harald V
- e) Dania Małgorzata II
- f) Belgia Filip I Koburg
- g) Holandia Wihelm Aleksander

19. Księstwa:

Księstwo Monako – Książę Albert

Księstwo Luksemburg – Książę Henryk

Księstwo Liechtenstein – Książę Hans Adam II

Księstwo Andory - współksięstwo: prezydent Francji (F.Holland), biskup hiszpański miasta Seo de Urgel

20. Terytoria zależne:

Terytoria autonomiczne i zależne				
Terytorium	Powierzchnia (w tys. km²)	Ludność (w tys.) (2005 r.)	Ośrodek administracyjny	Status
Gibraltar	0,006	28	<i>nie posiada</i>	terytorium zamorskie Wlk. Brytanii
Guernsey	0,08	65	Saint Peter Port	dependencje Korony brytyjskiej
Jan Mayen	0,4	0	brak	część Norwegii
Jersey	0,12	90	Saint Helier	dependencje Korony brytyjskiej
Svalbard	62,0	2	Longyearbyen	autonomiczna część Norwegii
Wyspa Man	0,6	76	Douglas	dependencja Korony brytyjskiej
Wyspy Owcze	1,4	48	Thorshavn	autonomiczna część Danii

Państwa de facto niepodległe				
Terytorium	Powierzchnia (w tys. km²)	Ludność (w tys.)	Stolica	Status
Kosowo	10,9	2100	Prisztina	Państwo częściowo uznane na arenie międzynarodowej, pod protektorem ONZ, według prawa międzynarodowego część Serbii
Naddniestrze	4,1	555,5	Tyraspol	Państwo nieuznawane na arenie międzynarodowej, de facto kontrolujące swoje terytorium, według prawa międzynarodowego część Mołdawii

PODZIAŁ KONFLIKTÓW MIĘDZYNARODOWYCH

Podział konfliktów międzynarodowych

Spory o wody morskie

dostęp do szelfu bądź o tereny połowowe (Morze Ochockie)

Spory o dostęp do wody pitnej

na terenach suchych np. o wzgórze Golan między Syrią a Izraelem

Spory o terytorium

- pakistańsko – indyjski o Kaszmir,
- chińsko – tajwański o Tajwan,
- grecko – turecki o Cypr,
- armeńsko – azerbejdżański o Górny Karabach,

Spory związane z dążeniami niepodległościowymi lub separatystycznymi

- palestyński – izraelski o Palestynę
- w Irlandii Północnej o oderwanie się od Wielkiej Brytanii i przyłączenie do Republiki Irlandii
- o państwo Basków w Hiszpanii
- o wolną Czeczenię w Rosji
- Tybet chce uniezależnić się od Chin i odzyskać niepodległość
- w Kosowie – Albańczycy zamieszkujący Kosowo i część Macedonii chcą utworzyć własne państwo lub przyłączyć się do Albanii
- na Krymie (Ukraina) o włączenie tego obszaru w granice Rosji
- w Abchazji o oderwanie się od Gruzji i przyłączenie do Rosji
- kurdyjski o utworzenie niepodległego Kurdystanu

Konflikty wewnętrzne na tle etnicznym, ekonomicznym, politycznym, religijnym

Afryka:

- Angola, Somalia, Sierra Leone, Liberia
- Konflikt między plemionami Tutsi i Hutu – Rwanda i Burundi
- Fundamentalisci islamscy chcą przejąć władzę w Algierii
- Kongo, Uganda, Zimbabwe, Nigeria, Senegal, Sudan

Azja Środkowa

- Afganistan
- Konflikt izraelsko – palestyński
- Liban
- Tadżykistan
- Kambodża
- Sri Lanka
- Filipiny
- Indonezja
- Turcja
- Jemen

Ameryka Łac.

- Wojny partyzanckie w Peru
- Gwatemalii
- Nikaragui
- Salwadorze

Przyczyny konfliktów zbrojnych

- rywalizacja związana z dostępem do zasobów naturalnych, takich jak woda czy ropa naftowa
- dążenia określonych grup społecznych (głównie mniejszości narodowych) do uzyskania statusu odrębnych jednostek administracyjnych dla terenów przez nich zajmowanych
- kwestie ideologiczne i polityczne
- walki o przebieg granic - najczęściej na terenach dawnych kolonii, gdzie podziałów administracyjnych z reguły dokonywano zgodnie z granicami dawnych kolonii, bez uwzględnienia różnic etnicznych występujących na danym obszarze
- różnice religijne i etniczne
- chęć kontrolowania strategicznych punktów, takich jak wyspy, przylądki, cieśniny czy przełęcze
- długotrwały kryzys gospodarczy

Skutki konfliktów zbrojnych

- śmierć ludności cywilnej, w tym kobiet i dzieci
- różnorodne fizyczne i psychiczne następstwa okaleczeń, gwałtów i poniżania
- uchodźstwo, często wiążące się z brakiem możliwości powrotu do miejsca zamieszkania oraz z rozpadem rodzin
- głód i brak dostępu do czystej wody pitnej, powodujące wzrost zachorowań, m.in. na choroby pasożytnicze
- skrajne ubóstwo ludności
- rozpad systemu wartości moralnych i etycznych, szczególnie wśród dzieci zaciąganych do wojska
- zaburzenie struktury demograficznej (z reguły duża nadwyżka kobiet nad mężczyznami i duży udział dzieci w strukturze demograficznej, o ile w czasie konfliktu nie było masakr ludności cywilnej)
- rozpad państw, zmiany granic
- zachwianie stabilizacji politycznej i społecznej, wzrost korupcji, konieczność odbudowy instytucji państwa
- kryzysy gospodarcze, przejawiające się na wielu płaszczyznach - od deregulacji systemu finansowego i wzrostu zadłużenia państwa po odpływ inwestorów czy utratę dochodów z eksportu oraz likwidację miejsc pracy
- izolacja na arenie międzynarodowej, trudności w nawiązaniu kontaktów politycznych i gospodarczych z innymi krajami
- zniszczenie infrastruktury społecznej, głównie szkół i opieki zdrowotnej, prowadzące do pogorszenia się poziomu wykształcenia i zdrowia ludności
- niszczenie dóbr kultury, w tym zabytków (szczególnie świątyń i miejsc kultu, jeśli konflikt miał podłoże religijne), grabież zbiorów muzealnych
- dewastacja środowiska przyrodniczego, w tym rabunkowe pozyskiwanie zasobów przez grupy, które objęły nad nimi kontrolę

Miejsce konfliktu	strony	Przyczyna
Kraj Basków	Baskowie (ludność pn Hiszpanii i pd Francji zamieszkująca Pireneje)	Narodowościowa
Irlandia	Katolicy-anglikanie	religijny
Korsyka	Francja - Włochy	Narodowościowa (chęć przyłączenia do Włoch)
Kosowo	Serbia – Kosowo (Albańczycy)	Narodowościowa (dążenie do utworzenia niezależnego państwa)
Czeczenia	Rosja - Czeczenia	Narodowościowa (dążenie do utworzenia niezależnego państwa)
Osetia	Rosja - Osetia Północna (Rosja) – Osetia Południowa - Gruzja	Narodowościowa (dążenie do utworzenia niezależnego państwa i zjednoczenia części pn i pd)

KONFLIKTY MIĘDZYNARODOWE NA ŚWIECIE

Być może żyjemy w czasach, kiedy rodzi się jeden z największych **konfliktów o zasięgu ogólnoświatowym** – między **“biednym południem”** i **“bogatą północą”**. Podstawowym przedmiotem sporu jest narastająca przepaść pomiędzy poziomem życia na obu tych obszarach. **Ubóstwo, głód, choroby**, które powszechnie występują w przeludnionej Afryce, Azji Południowej czy Ameryce Łacińskiej, pozostają w jaskrawym kontraście z **dobrobytem** panującym w Europie i Ameryce Północnej. Bardzo istotnym czynnikiem, dodatkowo napędzającym ów konflikt, jest **fundamentalizm islamski**. Jego wyznawcy uznają niewiernych za wrogów, z którymi należy walczyć. Muzułmanie często posuwają się w tej walce do ataków samobójczych, ponieważ śmierć za wiarę w czasie “świętej wojny” (Dżihadu) jest dla nich zbawieniem.

Wyznawcy Islamu skupieni są na **Bliskim Wschodzie** (Azja Południowo-Zachodnia), gdzie niechęć do przedstawicieli innych religii i kultur potęguje obecność Żydów w Izraelu (wyznawcy Judaizmu) oraz interweniujących w Iraku Amerykanów. Właśnie działania Stanów Zjednoczonych i ich sojuszników na Bliskim Wschodzie w dużej mierze przyczyniły się do nasilenia **ataków terrorystycznych** na “bogatą północ” (Amerykę Północną i Europę). Fundamentalisci islamscy tworzą liczne grupy zbrojne, które potrafią precyzyjnie zaplanować i przeprowadzić spektakularne akcje militarne skierowane przeciwko ludności cywilnej – patrz **tabela**.

Największe zamachy terrorystyczne na obywateli “bogatej północy” dokonane przez fundamentalistów islamskich

Data	Miejsce	Opis zamachu	Liczba ofiar
21.12.1988	Lockerbie (Szkocja)	wybuch bomby na pokładzie amerykańskiego samolotu	270 zabitych
26.02.1993	Nowy Jork (USA)	wybuchy bomb w podziemiach World Trade Center	6 zabitych ~1000 rannych
25.07.1995	Paryż (Francja)	wybuch bomby w metrze	8 zabitych 86 rannych
07.08.1998	Dar es Salaam (Tanzania) Nairobi (Kenia)	wybuchy bomb w ambasadach amerykańskich	224 zabitych
12.10.2000	Aden (Jemen)	samobójczy atak na amerykański okręt wojenny	17 zabitych
11.09.2001	Nowy Jork, Waszyngton (USA)	atak porwanymi samolotami pasażerskimi na World Trade Center, Pentagon i Departament Stanu	~3000 zabitych
12.10.2002	Wyspa Bali (Indonezja)	atak bombowy na turystów	~200 zabitych
11.03.2004	Madryt (Hiszpania)	wybuchy bomb na stacjach kolejowych	198 zabitych ~1500 rannych
07.07.2005	Londyn (Wlk. Brytania)	wybuchy bomb na stacjach metra	56 zabitych ~700 rannych

Większość tych grup powiązana jest z al-Kaidą, będącą największą i najgroźniejszą organizacją terrorystyczną. Na jej czele stoi Osama bin Laden – najbardziej poszukiwany terrorysta na świecie.

Irak

W marcu 2003 roku miała miejsce zbrojna inwazja armii amerykańskiej, zakończona obaleniem Saddama Husseina i przejęciem kontroli nad państwem przez **USA**. Jednym z oficjalnych powodów akcji było podejrzewanie Iraku o posiadanie broni masowej zagłady (jądrowej, chemicznej, biologicznej). Jednakże poszukiwania tej broni nie przyniosły rezultatu (albo została zniszczona albo po prostu jej nie było). Inny powód interwencji to oskarżenia Husseina o liczne zbrodnie na ludności cywilnej, w tym ludobójstwo (za co skazano go na śmierć). Liczni obserwatorzy twierdzą jednak, iż rzeczywistym powodem amerykańskiej interwencji w Iraku była przede wszystkim chęć uzyskania większych wpływów w regionie zasobnym w ropę naftową. Tak czy inaczej korzyścią wynikającą z tej interwencji było obalenie dyktatury i przejście na rządy demokratyczne. W 2006 roku Amerykanie oficjalnie przekazali władzę Irakijczykom. Jednak wielu mieszkańcom nie podobają się rządy demokratyczne, gdyż są one poniekąd obce dla tego regionu – w państwach bliskowschodnich na ogół jednoosobowo rządzą królowie, szejkwie, sułtani. Często pojawiały się żądania opuszczenia Iraku przez Amerykanów i ich sojuszników (z misją stabilizacyjną swoje wojska wysłały m. in. Wielka Brytania, Włochy, Australia, Polska, Ukraina, Japonia), którzy bywali zbrojnie atakowani przez miejscową ludność. Krwawe walki toczyły się też i toczą nadal między samymi Irakijczykami. Mają one podłoże głównie religijne (Sunnici kontra Szyici), a ponadto gospodarcze (niesprawiedliwy podział terenów roponośnych), narodowościowe (**Kurdowie** w północnej części kraju) lub po prostu bandyckie.

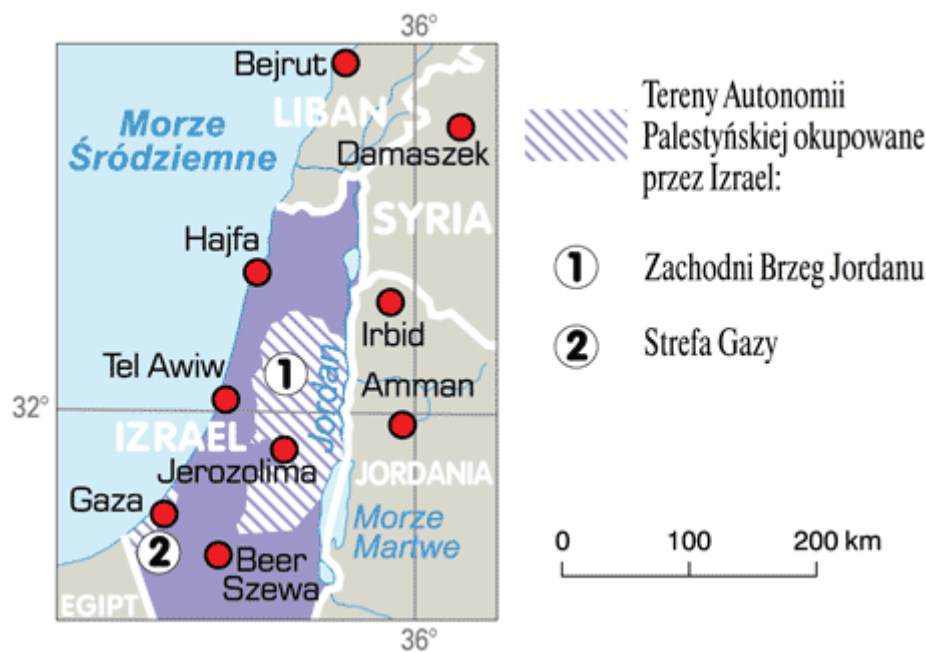
W 2009 roku z Iraku wycofali się ostatni sojusznicy USA (Polacy w październiku 2008). Władzę sprawują Irakijczycy, którzy przy większym lub mniejszym udziale Amerykanów próbują wprowadzać i utrzymywać normalne funkcjonowanie swojego państwa. Jednak niepokoje społeczne nie gasną i w zasadzie co kilka dni słyszymy o zamachach bombowych w Bagdadzie.

Iran

państwo muzułmańskie na Bliskim Wschodzie, podejrzewane o prowadzenie badań nad stworzeniem **broni nuklearnej**. Władze kraju oficjalnie przyznają się jedynie do cywilnego programu jądrowego, realizowanego na potrzeby miejscowej elektrowni atomowej. Opinia międzynarodowa jest jednak znacznie zaniepokojona poczynaniami Iranu i domaga się zaniechania prac nad wzbogacaniem uranu (proces ten może być wykorzystywany do produkcji broni jądrowej). Dotychczasowe negocjacje nie przyniosły efektu, w związku z czym **Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej** przekazała sprawę do Rady Bezpieczeństwa **ONZ**. Konflikt zaostriżł się na przełomie lat 2005/2006, kiedy to przywódcy irańscy coraz agresywniej w swych wypowiedziach atakowali Izrael, kwestionując prawo narodu żydowskiego do własnego państwa na Bliskim Wschodzie. Wzbudziło to oburzenie nie tylko w Izraelu, ale także w Europie i Ameryce. Stany Zjednoczone cały czas poważnie biorą pod uwagę możliwość zbrojnej interwencji w Iranie.

Palestyna – obejmuje Zachodni Brzeg Jordanu i Strefę Gazy. Tereny te zajęte zostały przez **Izrael** w 1967 roku po tzw. wojnie sześciodniowej (wcześniej należały odpowiednio do Jordanii i Egiptu). Zamieszkująca je ludność muzułmańska (około 3,5 mln) nieustannie dąży do utworzenia własnego, niepodległego państwa; sprzeciwia się temu Izrael budując osiedla żydowskie na terenach palestyńskich; w odwecie zbrojne ugrupowania arabskie (Hamas, Dżihad, Hezbollah i in.) przeprowadzają zamachy bombowe na obiekty izraelskie; z kolei władze Izraela od dawna podkreślają, że nie ugną się pod wpływem działań terrorystycznych; Palestyńczycy odpowiadają, iż terroryzmem są poczynania armii izraelskiej na ich terenach. W ten sposób trwa jeden z najdłuższych współczesnych konfliktów zbrojnych na świecie.

Przez ponad 30 lat Palestyńczykom przewodził, zmarły w 2004 roku, **Jassir Arafat** (szef Organizacji Wyzwolenia Palestyny). Był on przeciwnikiem jakichkolwiek aktów terroru i zwolennikiem dialogu w celu poprawy stosunków z Izraelem. W 1994 roku wraz z izraelskimi przywódcami (Icchakiem Rabinem i Szymonem Peresem) otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla.

Kolejni przywódcy nadal starali się różnymi metodami załagodzić konflikt, np. w 2005 roku władze Izraela zdecydowały o wycofaniu żydowskich osadników ze Strefy Gazy. Jednak na początku 2006 roku wybory do parlamentu palestyńskiego zdecydowanie wygrało zbrojne ugrupowanie Hamas, co zagroziło dalszemu procesowi pokojowemu. Latem tegoż roku wojska izraelskie wkroczyły do południowego Libanu, by zapobiec atakom bojowników Hezbollahu na Izrael. Doszło do regularnych działań zbrojnych, które pochłonęły wiele ofiar, także wśród ludności cywilnej.

Palestyńczycy nie mają jednolitych poglądów na temat dalszych stosunków z Izraelem – jedni zdecydowanie odrzucają walkę zbrojną, a dla innych jest ona jedyną drogą do niepodległości. Trudno spodziewać się, żeby w tym regionie kiedykolwiek zapanowała zgoda – judaistyczne państwo Izrael od samego powstania w 1947 roku było “solą w oku” muzułmańskich krajów Bliskiego Wschodu.

Darfur

provincia w zachodnim **Sudanie** którą cechuje znaczne zróżnicowanie etniczne i religijne. Ludność Sudanu generalnie podzielona jest na białych muzułmanów z północy i czarnych chrześcijan z południa. Ponadto spotkać tam można wiele mniejszych grup etnicznych oraz wyznawców innych religii i kultów lokalnych. W Darfurze, będącym prawdziwym “kotłem narodowościowym”, od dawna dochodziło do potyczek na tle etnicznym. Jednak od 2003 roku przybrały one znacznie na sile. Na masową skalę zaczęły działać bandyckie grupy rebeliantów, które napadały na wsie zamieszkane głównie przez ludność czarną. Najeźdźcy zabijali, gwałcili, rabowali, palili, siejąc powszechny strach. Zmusiło to ponad 2 miliony mieszkańców Darfuru do ucieczki z własnych gospodarstw (m. in. do sąsiedniego Czadu, gdzie stworzono obozy dla uchodźców). Szacuje się, że dotychczas wymordowano ponad 200 tys. osób. Władze państwowe nie są w stanie zaradzić temu problemowi, gdyż sytuacja polityczna i gospodarcza w Sudanie od lat zawsze była bardzo niestabilna. W latach 2005-08 zawierano kilka oficjalnych rozejmów i porozumień, jednak były one w krótkim czasie łamane. Według nielicznych doniesień z tego trudno dostępnego terenu, nadal panuje tam dramatyczna sytuacja — bezprawie, ubóstwo, głód, brak wody

SUDAN KONFLIKT W DARFURZE Konflikt między ludnością arabską, a ludnością murzyńską.

Konflikt wybuchł w 2003 r. **Przyczyny:**

- stanowiące większość w tym regionie ludy murzyńskie zażądały dla siebie podobnych praw jak przyznanych południu kraju
- oskarżono rząd w Chartumie o faworyzowanie arabskich nomadów kosztem murzyńskich rolników

Za ludnością murzyńską ujęli się rebelianci Ludowa Armia Wyzwolenia Sudanu oraz Ruch Sprawiedliwości i Równości. Rząd Sudanu powołał do walki z ludnością murzyńską armię Dżandżałidów składającą się głównie z Arabów (Janjaweed), są to tzw. czarni Arabowie – ludność arabskojęzyczna, która jest obecnie oskarżana o liczne zbrodnie na ludności Darfuru. Dżandżałidzi mordują ludność murzyńską oraz grabią i palą całe osiedla. Dżandżałidzi przeprowadzają czystki etniczne. Oblicza się, że od 2003 r. w konflikcie zginęło 400 tys. osób a ponad 2 miliony musiało opuścić swe domy. Wielu uchodźców przeniosło się do Czadu.

Życie w obozie dla uchodźców – Darfur
www.unhcr.org/pl/sudan/index.php

Dżandżałidzi – Czarni Arabowie
homepage.msc.com/.../E20060207203712/

Dżandżałidzi są szkoleni i uzbrojeni przez rząd w Chartumie. Oskarżono prezydenta Sudanu Omara al-Basir o podżeganie do ludobójstwa. W maju 2006 r. podpisano porozumienie pokojowe ale nie jest ono respektowane przez żadną ze stron.

Kurdystan – kraina na pograniczu **Turcji**, **Iranu** i **Iraku** (mniejsze tereny także w Syrii i republikach zakaukaskich), zamieszkała przez Kurdów w liczbie około 25 mln. Od setek lat obszar ten był przedmiotem sporów głównie między Turcją a Iranem (Persją); jednocześnie Kurdowie stale dążyli do uniezależnienia się, wzniecając liczne powstania; jednak nigdy nie doczekali się ani większej autonomii, ani tym bardziej niepodległego państwa.

W drugiej połowie XX wieku w Kurdystanie coraz częściej dochodziło do starć zbrojnych z wojskami tureckimi, irackimi i irańskimi (np. podczas tłumienia demonstracji). Niejako w odwecie Kurdowie zaczęli posuwać się do ataków terrorystycznych. Wiele zamachów bombowych skierowanych było przeciwko Turcji, co zmusiło władze tego kraju do stanowczej walki. Odgrywająca wiodącą rolę Partia Pracujących Kurdystanu uznana została za organizację terrorystyczną, a w 1999 roku schwytano jej przywódcę Abdullaha Öcalana, który był odpowiedzialny za większość zamachów. Niemal natychmiast skazano go na śmierć, jednak pod wpływem nacisków międzynarodowej opinii publicznej karę tą zamieniono na dożywotnie więzienie.

Problem kurdyjski nadal pozostaje nie rozwiązany. W Turcji mniejszość ta jest dość poważnie dyskryminowana, np. w oficjalnych wypowiedziach w ogóle nie używa się słowa “Kurdowie” tylko “górale tureccy”. Z kolei rząd irański stoi na stanowisku, że problemu kurdyjskiego po prostu nie ma. Najlepsza sytuacja dla Kurdów panuje w **Iraku**, gdzie trwające obecnie przemiany demokratyczne dały tej mniejszości szansę pełnego uczestniczenia w życiu publicznym (mają równe prawa wyborcze, ich przedstawiciele brali udział w opracowaniu tekstu konstytucji, weszli w skład struktur administracyjno-rządowych).

Czeczenia – przedkaukaska republika w obrębie **Federacji Rosyjskiej**. Przed rozpadem Związku Radzieckiego wraz z Inguszetią tworzyła jedną republikę autonomiczną. Po rozpadzie ZSRR w 1991 roku samodzielnie proklamowała niepodległość, czemu władze w Moskwie stanowczo sprzeciwiły się. Trwająca kilka lat zbrojna interwencja wojsk rosyjskich doprowadziła do ogromnych zniszczeń: Grozny, blisko półmilionowa stolica republiki, legł w gruzach. Całkowicie załamała się gospodarka, w tym także jej podstawowy filar – wydobywanie ropy naftowej.

I właśnie ropa naftowa jest jedną z głównych przyczyn braku zgody Kremla na niepodległość Czeczenii. Na terenie republiki znajdują się bogate złoża tego surowca, a ponadto przebiega tamtędy szlak rurociągowy z nad Morza Kaspijskiego do Rosji.

Obecnie Republika Czeceńska stanowi autonomię z własnym prezydentem (popieranym przez Moskwę), parlamentem, rządem, strukturami administracyjnymi, wojskowymi i in. Jednakże wśród miejscowej ludności panuje duża rozbieżność poglądów na temat takiego stanu rzeczy. Jest też niestety grupa radykałów, którzy za wszelką cenę, kosztem życia wielu niewinnych ludzi dążą do pełnej niepodległości Czeczenii. Na ich czele do niedawna stał Szamil Basajew (zginął w lipcu 2006 roku po akcji zbrojnej wojsk rosyjskich), odpowiedzialny za liczne zamachy terrorystyczne, m.in. na szkołę w Biesłanie czy na teatr w Moskwie.

Dżammu i Kaszmir – stan na pograniczu **Pakistanu**, **Indii** i Chin o skomplikowanym statusie politycznym. Wymienione kraje roszczą sobie prawa do mniejszych lub większych fragmentów tego terenu, przy czym zasadniczy spór toczy się między Indiami i Pakistanem (Chiny spierają się tylko z Indiami o niewielkie obszary wysokogórskie w Himalajach i Karakorum).

Konflikt zapoczątkowany został w 1947 roku, kiedy to Pakistan i Indie dzień po dniu ogłosiły niepodległość (przedtem były koloniami brytyjskimi). Natychmiast pojawiły się rozbieżności co do przebiegu granicy między nimi. Głównym kryterium podziału była religia – po stronie pakistańskiej wyznawano Islam, po indyjskiej Hinduizm. W Kaszmirze większość ludności stanowili muzułmanie, ale ich władcą był hinduista, co okazało się „kością niezgody”.

W latach 1947-1971 Indie i Pakistan stoczyły ze sobą trzy wojny o Kaszmir. Państwa te nadal pozostają w konflikcie, a wybuch czwartej wojny niejednokrotnie był bardzo bliski. Od kilkunastu lat oba kraje przeprowadzają próby z bronią jądrową, co ma na celu m.in. pokazanie przeciwnikowi własnej „siły”. Z tego też względu, zarówno Indie, jak i Pakistan w sprawach Kaszmiru zaczęły działać coraz bardziej rozważnie.

W 1989 roku wybuchło Powstanie Mudżahedniów. Krwawe walki trwały przez wiele lat i pochłonęły ponad 30 tys. ofiar. Rebelianci kaszmirscy nie byli jednak zjednoczeni w swych dążeniach – odłam muzułmański miał wyraźnie propakistańskie nastawienie, natomiast duża grupa separatystów walczyła o pełną niezależność stanu (w średniowieczu Kaszmir był już samodzielny królestwem).

Latem 2005 roku Indie i Pakistan podpisały porozumienia pokojowe w sprawie Kaszmiru. Uregulowany w nich został zakres działań obu państw na spornym obszarze tak, aby uniknąć konfliktu zbrojnego.

Tybet – region w zachodnich Chinach

Na przestrzeni wieków raz był niezależny, a raz znajdował się pod obcymi rządami (Chińczyków, Mongołów). Ostatni okres niepodległości przypada na lata 1913-1950. Później Tybet został siłowo włączony do komunistycznych Chin. Według pisemnych uzgodnień z Pekinem region miał mieć dosyć szeroką autonomię. Jednak władze chińskie nie dotrzymywały złożonych obietnic, co przyczyniło się do wybuchu powstania w 1959 roku. Rebelia ta została krwawo stłumiona, a wielu Tybetańczyków zmuszono do emigracji. Był wśród nich także duchowy przywódca Tybetu –

Dalajlama XIV, który znalazł schronienie w Indiach (tam też utworzono później rząd na emigracji). Po powstaniu władze w Pekinie znacznie ograniczyły autonomię Tybetu i podjęły działania mające na celu większe zasymilowanie regionu z resztą kraju. Służyć temu miał m.in. masowy napływ osadników chińskich (Tybet stał się też czymś w rodzaju kolonii karnej). Posiadali oni znacznie większe przywileje (np. mogli zajmować wysokie stanowiska) niż prześladowani z powodów politycznych autochtoni. Wprowadzanie wpływów chińskich przy równoczesnym tępieniu tożsamości narodowej Tybetańczyków trwa do dziś. Szacuje się, że obecnie są oni mniejszością we własnym kraju. Działalność emigracyjna Dalajlamy i jego zwolenników polega głównie na propagowaniu wiedzy o Tybecie, a zwłaszcza o łamaniu tam praw człowieka.

Tajwan – wyspa u południowo-wschodnich wybrzeży Chin.

W czasach kolonialnych osiedlili się tam najpierw Portugalczycy, a później Holendrzy. W latach 1895-1945 wyspa należała do Japonii. Wielokrotnie też była zajmowana przez Chińczyków, w tym także po II wojnie światowej. Komunistyczna rewolucja w Chinach w 1949 roku zmusiła obalony rząd do ucieczki właśnie na Tajwan. Tam, dzięki wsparciu USA, powołano "Republikę Chińską". Aktualnie Chiny Ludowe traktują Tajwan jako swoją "zbuntowaną" prowincję, natomiast władze wyspy domagają się uznania jej za państwo w pełni niepodległe. Konflikt ten raz się nasila, a raz słabnie, jednak nie wywołuje poważniejszych konsekwencji. Od lat zachowane jest status quo, co sprzyja przede wszystkim Tajwanowi (zalicza się on do obszarów o najwyższym na świecie poziomie rozwoju gospodarczego).

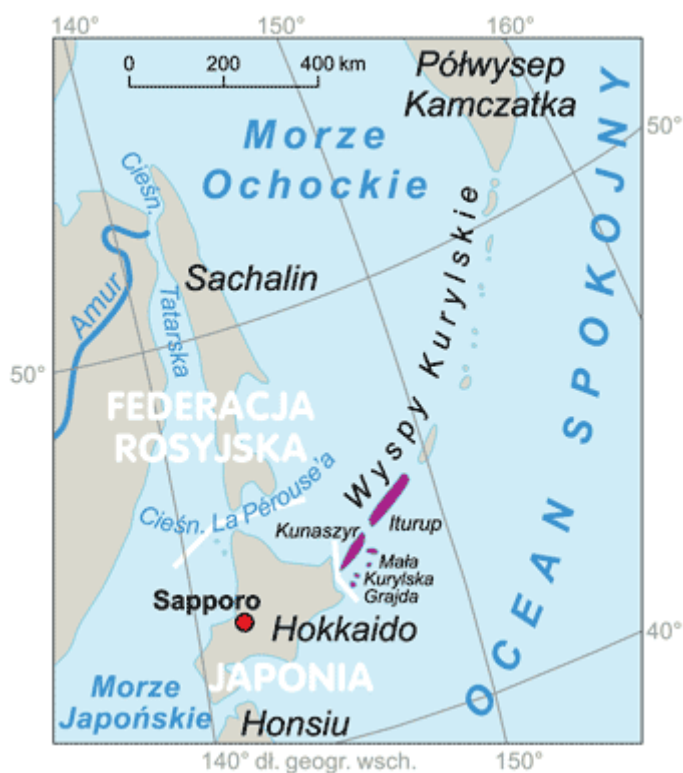
Korea Północna

komunistyczne państwo na wschodzie Azji. W lutym 2005 roku jego władze oficjalnie ogłosiły, że posiadają **broń jądrową** i potrafią ją samodzielnie wytwarzać (wcześniej były tylko takie podejrzenia). Fakt ten stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego – zrzućenie 2 bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki w 1945 roku uświadomiło światu jak wielka jest siła rażenia tego rodzaju broni (zginęło wówczas blisko 200 tys. ludzi, a dwa wielkie miasta zostały niemal zrównane z ziemią). Dlatego

konieczne okazały się zdecydowane kroki mające na celu ograniczenie zbrojeń nuklearnych w Korei Północnej, a także w innych państwach. Rozpoczęto sześciostronne negocjacje rozbrojeniowe, w których uczestniczyły Stany Zjednoczone, Rosja, Chiny, Japonia oraz oba państwa koreańskie. Korea Północna zerwała jednak te rozmowy i latem 2006 roku przeprowadziła pierwsze próby z raketami balistycznymi mogącymi przenosić broń nuklearną. W październiku tego samego roku dokonała pierwszej próbnej eksplozji ładunku jądrowego, co spotkało się z gwałtownymi protestami międzynarodowej opinii publicznej. Rada Bezpieczeństwa ONZ nałożyła za to na Koreę Północną dodatkowe sankcje finansowe i militarne. Wcześniej nałożone zostały sankcje gospodarcze właśnie za zbrojenia nuklearne oraz za politykę dyktatury i terroru wobec własnego społeczeństwa. Na początku 2007 roku powrócono do rozmów sześciostronnych i w lutym udało się osiągnąć kompromis – Korea Północna postanowiła zrezygnować ze swojego programu jądrowego w zamian za znaczne dostawy surowców energetycznych (około 1 mln ton ropy naftowej); warunkiem było też wykreślenie Korei z amerykańskiej listy państw wspierających terroryzm. Porozumienie to nie okazało się jednak zbyt trwałe, bowiem w maju 2009 roku doszło do kolejnej próby z ładunkiem nuklearnym i zagrożenie powróciło. Stan napięcia został jeszcze podsycony wiosną 2010 roku, kiedy to najprawdopodobniej północnokoreańska torpeda zatopiła okręt z Korei Południowej. Trzeba wiedzieć, że Korea Północna jest jednym z ostatnich bastionów komunizmu na świecie. Mieszkańcy żyją tam w poczuciu strachu, podejrzliwości, nieufności i niepewności jutra. Jakikolwiek przejaw sprzeciwu wobec władz są natychmiast tłumione, a ich uczestnicy więzieni, torturowani i zabijani (jest niemal pewne, że istnieje tam kilka obozów koncentracyjnych). Złą sytuację ludności dodatkowo pogarsza powszechne ubóstwo i głód, a także częste kataklizmy (powodzie, susze). Wielu Koreańczyków z północy, ryzykując życiem, próbuje uciekać do Chin bądź Korei Południowej. Jednak granice państwowe są silnie strzeżone, co zwłaszcza dotyczy linii demarkacyjnej na południu (między Koreą Północną a Południową formalnie nie ma granicy państwowej – jest tam “tymczasowa strefa zawieszenia broni”, która powstała po zakończeniu działań zbrojnych w wojnie koreańskiej w 1953 roku).

Wyspy Kurylskie – wulkaniczny archipelag oddzielający Morze Ochockie od Oceanu Spokojnego. Spór między **Japonią** a **Rosją** dotyczy kilku większych wysp (i wielu małych), leżących w sąsiedztwie japońskiej wyspy Hokkaido.

W 1875 roku Rosja dobrowolnie oddała całe Wyspy Kurylskie Japonii, która w zamian za to zrezygnowała z roszczeń względem Sachalinu. Po przegranej dla Japonii II wojnie światowej wyspy zajęła Armia Czerwona i do dziś pozostają one w rękach rosyjskich. W 1951 roku Japonia oficjalnie zrzekła się praw do większej części archipelagu, ale nadal kwestionowała przynależność do Rosji najbliższych jej wysp. W 2002 roku władze w Moskwie zgodziły się oddać dwie z nich, na co jednak rząd w Tokio nie przystał.

Konflikt mógłby wydawać się błahy, bo czymże jest niewielki archipelag w porównaniu z ogromną powierzchnią Federacji Rosyjskiej (ponad 17 mln km²) czy też potęgą gospodarczą Japonii. Jednak oba państwa traktują go dosyć poważnie i w związku z tym utrzymują ze sobą raczej chłodne stosunki. Za przykład można podać fakt, iż dotychczas nie podpisały traktatu pokojowego po zakończeniu II wojny światowej (czyli formalnie nadal znajdują się w stanie wojny).

GÓRNY KARABACH

Konflikt między Armenią, a Azerbejdżanem

Górný Karabach to ormiańska enklawa będąca przedmiotem sporu pomiędzy Armenią a Azerbejdżanem. Zajmuje powierzchnię około 4500 km². W 1990 zamieszany był przez około 200 tysięcy ludzi, 76% obywateli stanowili Ormianie, 23% Azerowie, pozostały procent stanowili Rosjanie i Kurdowie.

1920 - Zakaukazie zostało zajęte przez bolszewików, którzy włączyli Górny Karabach do Azerbejdżanu

1923 – utworzono ormiański obszar autonomiczny w ramach Azerbejdżańskiej SRR.

1991 – upadek ZSRR. Ormianie mieli nadzieję na wcielenie Górnego Karabachu do Armenii. Azerbejdżan zlikwidował autonomię tego obszaru, wprowadził blokadę ekonomiczną i rozpoczął pogromy Ormian.

XII. 1991 – Ormianie przeprowadzili referendum i wypowiedzieli się za niezależnością.

1992 – 1994 – wojna domowa. Armia azerska zajęła Karabach. Powstała partyzantka ormiańska, która do końca 1994 r. zajęła cały sporny obszar.

Dzisiaj **Republika Górskiego Karabachu** jest de facto niepodległym państwem posiadającym demokratycznie wybrany rząd, wolnorynkową gospodarkę i wszystkie niezbędne atrybuty suwerenności.

Nie jest jednak uznawana przez żadne państwo na świecie

Eduard Kokoity
Prezydent Republiki Południowej Osetii

OSETIA POŁUDNIOWA

Konflikt między Gruzją, a Osetyńcami

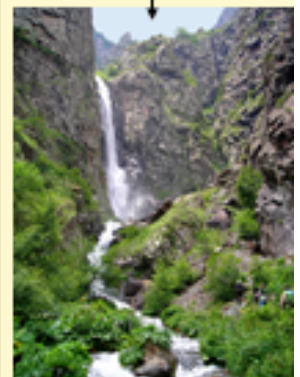

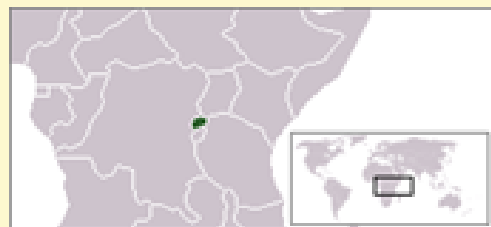
Osetia – obszar zamieszany przez Osetyjców na Kaukazie. W XVIII w. włączona na prośbę mieszkańców do Rosji. W 1810 r. Osetia została podzielona na Osetię Południową, którą włączono do Gruzji i Osetię Północną, która została częścią Rosji. Gruzja była wówczas częścią Cesarstwa Rosyjskiego. Mieszkańcy Osetii pragnęli połączenia obu części Osetii w ramach Federacji Rosyjskiej.

OSETIA POŁUDNIOWA

- w okresie ZSRR stanowiła obwód autonomiczny w ramach Gruziejskiej SRR.
- 1989 wspierani przez Moskwę południowi Osetyjscy proklamowali połączenie z Północną Osetią w ramach Rosji.
- 1991 - rozpad ZSRR – powstaje Gruzja. Osetia Południowa uzyskała status republiki autonom.
- Prezydentem Gruzji został Zwiad Gamsachurdia, który domagał się Gruzji dla Gruzinów.
- Osetia Południowa uchwałą osetyjskiej Rady Najwyższej proklamowała niepodległość. Gruzja anulowała autonomiczny status Osetii Południowej i uznała to terytorium za część Gruzji co spowodowało wybuch konfliktu 1991-1992.
- 24 czerwca 1992 r. zawieszenie broni. Na terenie Osetii Południowej sformowano siły pokojowe, składające się z wojsk rosyjskich, gruziejskich i południwoosetyjskich. Rozjem trwał do 2004 r.
- 2004 – rząd Południowej Osetii proklamował niepodległość. Wielokrotnie grożono Gruzji przeprowadzeniem referendum, które potwierdziłoby niepodległość lub dotyczyłoby przyłączenia tego regionu do Rosji.
- 2007 - władze Gruzji zaproponowały utworzenie Autonomicznej Republiki Południowej Osetii, w pozostającej jednak nadal częścią Gruzji. Parlament Gruzji "Tymczasową Jednostkę Terytorialną" oraz "Tymczasową Administrację Południowej Osetii". Osetyjscy tych władz nie uznają.
- 2008 – sierpień – wojna o Osetię Południową między Gruzją, a Osetyńcami Rosji. Gruzini zajęli obszar sporny, a następnie zostali z niego wyparci. Sytuację wykorzystała Abchazja, która zajęła Wąwóz Kodori. Rosja uznała niepodległość Osetii Pd i Abchazji. Gruzja zerwała stosunki z Rosją.

Osetia Północna
Osetia Południowa

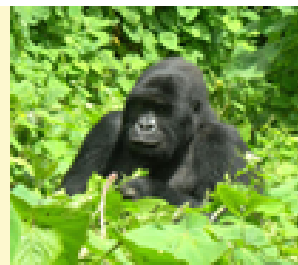

RWANDA

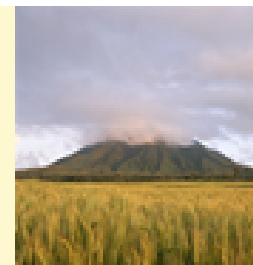
Konflikt między
plemionami
Tutsi i Hutu

kids.yahoo.com/.../Countries/Rwanda/Maps

Park Narodowy goryli
„Des Volcans”
www.volcanpark.co.rw/rwanda-safari.htm

Góra Sabinyo
www3.nationalgeographic.com

Rwanda – niewielkie państwo położone pomiędzy dwoma potężnymi sąsiadami: Demokratyczną Republiką Kongo (dawniej Zairem) na zachodzie, a Tanzanią na wschodzie. Oprócz tego graniczy z Ugandą na północy i Burundi na południu.

- Dawna kolonia belgijska.
- Jest nazywana „*Krajem tysięcy wzgórz*”.
- Kraj rolniczy, którego ludność zajmuje się uprawą roli lub hodowlą bydła. Duże przeludnienie i brak ziemi uprawnej spowodował wybuch konfliktu na tle etnicznym.
- 50% analfabetów.

Tutsi (Watussi) – to nazwa jednej z trzech grup etnicznych żyjących w Rwandzie i Burundi. Tutsi zajmują się głównie hodowlą: bydło, kozy, owce, drób.

Hutu (Bahutu) – afrykańskie, rolnicze plemię z grupy Bantu – zamieszkujących Rwandę oraz sąsiednie Burundi. W obu tych krajach Hutu stanowią 85% ludności. W Rwandzie Hutu kontrolują uprawę roli: maniok, bataty, sorgo, kukurydza, banany, ziemniaki, orzeszki ziemne, kawa, herbata.

LUDOBÓJSTWO W RWANDZIE

- **1994 – 6 kwietnia – lipiec – masakra Tutsi dokonana przez Hutu.**
6 kwietnia Prezydent Habyarimana zginął w zamachu. Dla Hutu był to świetny pretekst by zacząć opracowaną wcześniej i przygotowaną masakrę plemienia Tutsi. Podczas ludobójstwa ONZ nie pozwoliła UNAMIR na żadne szersze działania interwencyjne. W ciągu około 100 dni zamordowano od 800 000 do 1 071 000 ludzi
- Ludobójstwo zakończyło się, gdy Rwandyjski Front Patriotyczny zdominowany przez Tutsi pod dowództwem Paula Kagame obalił rząd Hutu i przejął władzę.
- Blisko dwa miliony Hutu, obawiając się odwetu Tutsi uciekło przez granice do Burundi, Tanzanii, Ugandy i Zairu (obecnie Demokratyczna Republika Kongo). Doprowadziło to do wybuchu dwóch wojen domowych w Kongo i wojny domowej w Burundi.

www.worldpeaceassembly.org/archives

<http://www.burningcross.net>

<http://www.worldpeaceassembly.org/rwanda2.gif>

Miejsce konfliktu	strony	Przyczyna
Kraj Basków	Baskowie (ludność pn Hiszpanii i pd Francji zamieszkująca Pireneje)	Narodowościowa
Irlandia	Katolicy-anglikanie	religijny
Korsyka	Francja - Włochy	Narodowościowa (chęć przyłączenia do Włoch)
Kosowo	Serbia – Kosowo (Albańczycy)	Narodowościowa (dążenie do utworzenia niezależnego państwa)
Czeczenia	Rosja - Czeczenia	Narodowościowa (dążenie do utworzenia niezależnego państwa)
Osetia	Rosja - Osetia Północna (Rosja) – Osetia Południowa - Gruzja	Narodowościowa (dążenie do utworzenia niezależnego państwa i zjednoczenia części pn i pd)
Górny Karabach	Azerbejdżan - Armenia	Spór terytorialno- narodowościowy. Dziś Republika Górskiego Karabachu jest de facto niepodległym państwem posiadającym demokratycznie wybrany rząd, wolnorynkową gospodarkę i wszystkie niezbędne atrybuty suwerenności. Nie jest jednak uznawana przez żadne państwo na świecie
Kaszmir	Pakistan-Indie	Spór terytorialny
Kuryle i Morze Ochockie	Japonia- Rosja	Terytorialny spór o wyspy na Morzu Ochockim oraz o podział zasobów naturalnych na morzu
Tajwan	Chiny – Republika Chińska (Tajwan)	Spór narodowościowy pomiędzy władzami Chin i Tajwanem. Obecnie Tajwan jest uznawany przez 24 państwa
Tybet	Chiny - Tybetańczycy	Spór terytorialny dążenie do utworzenia państwa Tybetu
Sri Lanka	Syngalezi- Tamilowie	Spór etniczny , dążenie do utworzenia państwa tamilskiego
Kurdystan	Kurdowie – Turcja, Irak, Iran, Syria	Spór terytorialny dążenie do utworzenia państwa Kurdystanu
Palestyna	Palestyńczycy(Arabowie)- Żydzi (Izrael)	Spór terytorialny dążenie do utworzenia państwa palestyńskiego
Rwanda	Hutu - Tutsi	Konflikt etniczny
Sudan	Sudan Pn-Sudan Pd	Konflikt religijno etniczny, który doprowadził do podziału kraju w 2011 na część północną (islamska) i południową (chrześcijańska)
Somalia	Somalia	Obszar wojny domowej i konfliktów plemiennych, od 1991 kraj podzielony na „mini państwka” : Emirac Somalii, Puntland, Somaliland , Galmudug.
Pn Afryka: Algeria, Libia, Egipt, Tunezja	Narody kontra - dyktatorzy	Od 2010 wzrost niezadowolonych z władzy w krajach, obalenie dyktatorów i przejęcie władzy przez „bractwo islamskie”. Może doprowadzić do zamknięcia się krajów względem Europy i utworzenia państw religijnych.
Falklandy	Wielka Brytania- Argentyna	Konflikt terytorialny